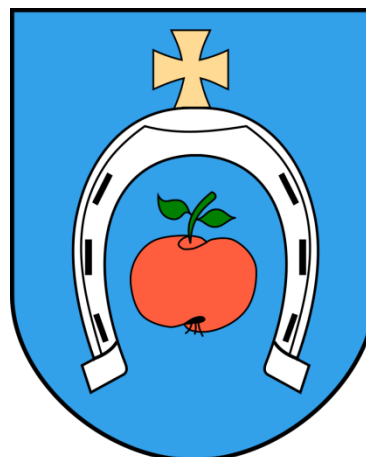

**STRATEGIA ROZWOJU GMINY
SADKOWICE NA LATA 2022-2028**

***DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ
GMINY SADKOWICE***

PROJEKT

SADKOWICE 2022

Dokument opracowany przez:

PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie ul. Polna 72

tel./fax: 41 372 49 75

e-mail: basz@post.pl

przy współpracy:

Urzędu Gminy w Sadkowicach

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I ŚRODOWISKO NATURALNE	6
1.1. Położenie i dostępność komunikacyjna	6
1.2. Zagospodarowanie przestrzenne	9
1.3. Środowisko przyrodnicze	16
1.4. Rys historyczny	19
1.5. Mieszkalnictwo	20
1.6. Stan infrastruktury technicznej	21
2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE	26
2.1. Potencjał demograficzny	26
2.2. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	30
2.3. Bezpieczeństwo publiczne	34
2.4. Edukacja	35
2.5. Kultura, sport i rekreacja	37
2.6. Dziedzictwo kulturowe	38
2.7. Aktywność społeczna	43
3. SFERA GOSPODARCZA	44
3.1. Aktywność gospodarcza	44
3.2. Rolnictwo	46
3.3. Rynek pracy i bezrobocie	47
4. BUDŻET I POLITYKA INWESTYCYJNA GMINY	49
SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	58

WPROWADZENIE

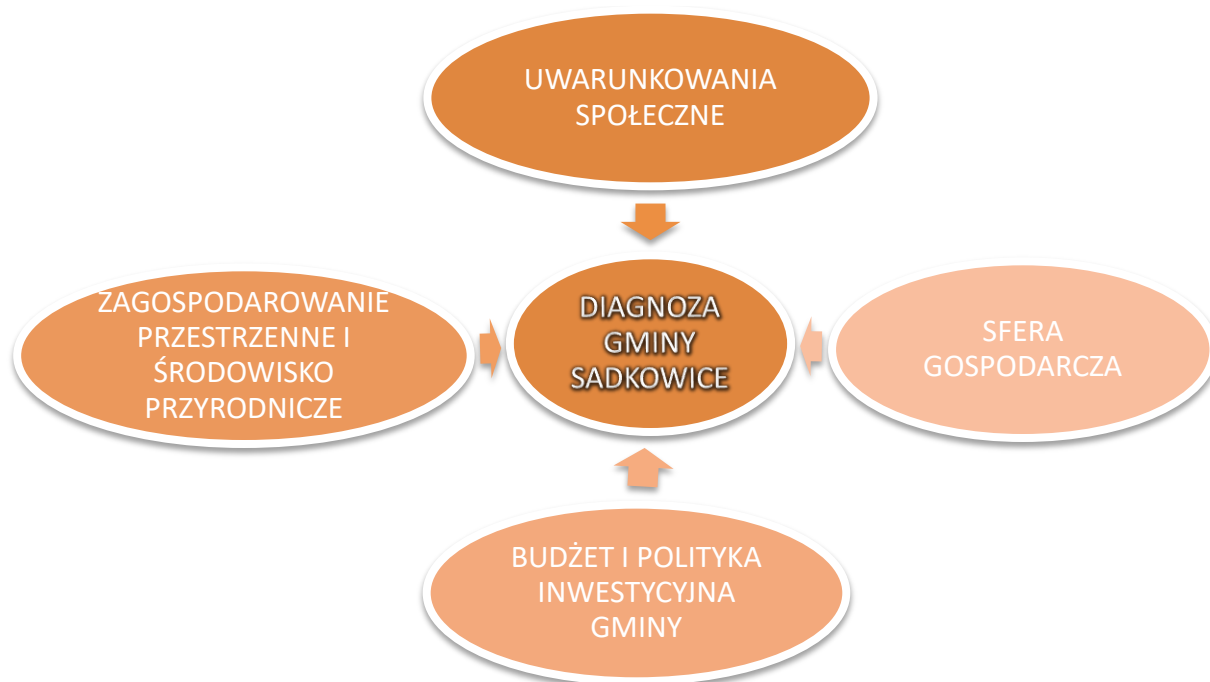
Strategia Rozwoju Gminy Sadkowice na lata 2022-2028 jest dokumentem niezbędnym do harmonijnego, wielostronnego rozwoju gminy, która wyznacza kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazuje sposoby ich osiągnięcia. Przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację większości zadań inwestycyjnych konieczne jest wykazanie zgodności planowanej inwestycji z założeniami dokumentów strategicznych lokalnych i regionalnych, w tym również strategii rozwoju gminy.

Niniejszy dokument *Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Sadkowice* stanowi opracowanie na temat sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Sadkowice pod kątem obecnego, jak i przyszłego rozwoju lokalnego. Jest to analiza wyjściowa, która stworzy bazę i ma służyć przygotowaniu dokumentu *Strategii Rozwoju Gminy Sadkowice na lata 2022-2028*.

Celem niniejszej diagnozy jest określenie stanu rozwoju i struktury gminy oraz wskazanie istniejących tendencji przemian, które będą miały wpływ na kształtowanie strategicznych kierunków dalszego rozwoju lokalnego gminy.

Diagnoza podzielona została na rozdziały prezentujące poszczególne sfery funkcjonowania gminy Sadkowice tj. zagospodarowania przestrzennego i środowiska, społeczną, gospodarczą oraz finansową. Sfera przestrzenna obejmuje zagadnienia związane z warunkami zamieszkiwania w gminie – m.in. mobilność, środowisko naturalne, infrastruktura, mieszkalnictwo. Sfera społeczna uwzględniająca dziedzictwo kulturowe przedstawia informacje związane z mieszkańcami, analizując strukturę demograficzną, jakość i dostępność usług publicznych dla mieszkańców, takich jak m.in. oświata i wychowanie, pomoc społeczną, ochrona zdrowia. W sferze gospodarczej poruszono kwestie lokalnej gospodarki, w tym także rolnictwa oraz rynku pracy. W sferze finansowej omówiono budżet gminy oraz plany inwestycyjne. Podsumowaniem całości danych ukazanych w przedmiotowym dokumencie jest bilans strategiczny i zdefiniowane wyzwania rozwojowe.

Rysunek 1. Obszar diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy (opracowanie własne)

Do przygotowania niniejszej diagnozy wykorzystano dane statystyczne pochodzące z otwartych baz danych, głównie z Banku Danych Lokalnych GUS, a także dane zebrane i przekazane przez Urząd Gminy w Sadkowicach. Opierano się również na powszechnie dostępnych raportach, opracowaniach tematycznych oraz informacjach zamieszczanych na oficjalnych stronach internetowych instytucji i JST.

Diagnoza zawierająca charakterystykę stanu obecnego gminy, pozwoli na poznanie mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń w najbliższym otoczeniu, co przełoży się na możliwość wyznaczenia kierunków rozwoju oraz celów, jakie należy osiągnąć, by skutecznie wzmocnić rozwój gminy.

Niniejszy dokument został poddany szerokim konsultacjom społecznym, zarówno wśród mieszkańców gminy, organizacji społecznych, jak i podmiotów gospodarczych.

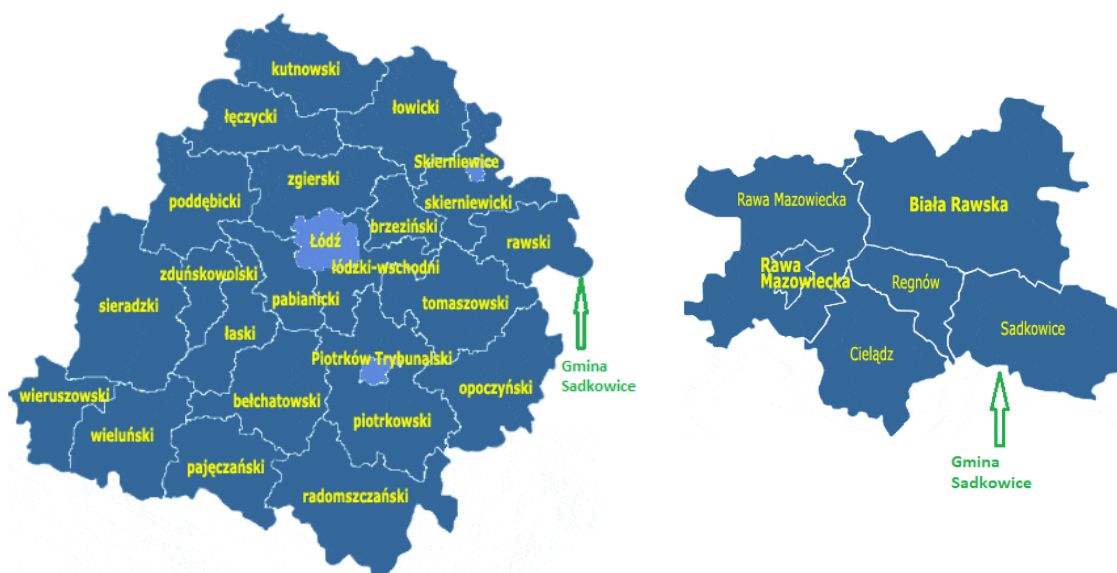
1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I ŚRODOWISKO NATURALNE

1.1. Położenie i dostępność komunikacyjna

Gmina Sadkowie to gmina wiejska położona w południowo-wschodniej części powiatu rawskiego, w województwie łódzkim. Oddalona jest około 20 km od Rawy Mazowieckiej, siedziby powiatu rawskiego. Sąsiaduje od północy z gminą Biała Rawska, od zachodu z gminą Regnów (powiat rawski, województwo łódzkie) oraz od południa z gminą Nowe Miasto nad Pilicą, od wschodu z gminą Mogielnica i Błędów (powiat grójecki, województwo mazowieckie).

Gmina należy do sadowniczego rejonu grójeckiego a wielohektarowe gospodarstwa sadowniczo-warzywne decydują o głównej funkcji gminy.

Rysunek 2. Gmina Sadkowie na tle województwa i powiatu (www.gminy.pl)

Powierzchnia gminy wynosi 121 km². Administracyjnie gmina składa się z 34 wsi, które tworzą 30 sołectw. Gmina posiada dogodne połączenia komunikacyjne umożliwiające sprawny dojazd do ważnych aglomeracji miejskich. Położona jest w odległości około 79 km od Łodzi (stolicy województwa), 82 km od Warszawy, 20 km od Rawy Mazowieckiej (siedziby powiatu) i 23 km od Nowego Miasta nad Pilicą.

Rysunek 3. Mapa gminy Sadkowice (geoportal360.pl)

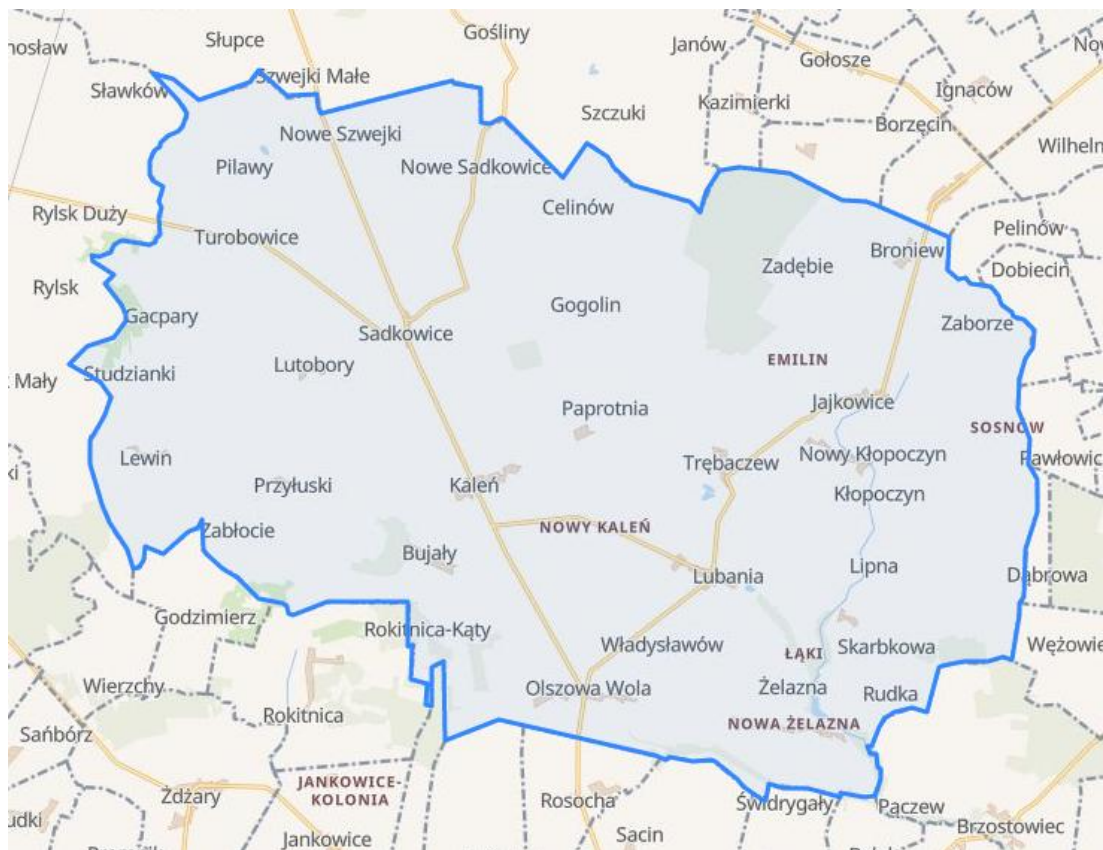

Tabela 1. Jednostki administracyjne wchodzące w skład gminy (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Sołectwo	Powierzchnia w ha
Broniew	233,8276
Bujały	483,5117
Celinów	240,6211
Gacpary	207,6489
Gogolin	123,1158
Jajkowice	666,5126
Kaleń	704,1840
Kłopczyń	436,8242
Lewin	301,0482
Lipna	205,8564
Lubania	546,5023
Lutobory	356,3533
Nowe Sadkowice	304,0754

Nowe Szwejkki	492,5783
Nowy Kaleń	145,1020
Nowy Kłopczyń	573,4207
Olszowa Wola	580,3414
Paprotnia	486,7741
Pilawy	181,3095
Przyłuski	185,2816
Rokitnica Kąty	59,7992
Rzymiec	217,1795
Sadkowice	748,9066
Skarbkowa	390,1286
Studzianki	244,5668
Trębaczew	521,5994
Turobowice	400,0345
Zabłocie	246,9886
Zaborze	280,8423
Żelazna	586,2881
RAZEM	11.151,2227

Przez teren gminy przebiega 9 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 90,7 km oraz drogi gminne o łącznej długości 47,96 km pełniące rolę ciągów komunikacyjnych, decydujących zarówno o zintegrowaniu układu terytorialnego gminy i jego funkcjonowaniu, jak i otwartości na zewnątrz. Sieć dróg publicznych uzupełniają ogólnodostępne drogi wewnętrzne w poszczególnych miejscowościach.

Tabela 2. Wykaz dróg powiatowych (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Nr drogi	Nazwa drogi	Długość (km)
4118E	Pukinin- Sadkowice- Trębaczew- Nowy Kłopczyń (Pawłowice gm. Mogielnica)	27,8
4122E	Biała Rawska- Sadkowice- (Rosocha)	14,5
4123E	Cielądz-Sadkowice-(Józefów)	16,8
4124E	(Godzimirz)-Turobowice	4,2
4125E	Sadkowice-Konstantynów	3,8
4128E	Olszowa Wola- Broniew- (Błędów)	10,1
4129E	Kaleń-Lubania	3,7

4130E	Broniew-Zaborze	1,8
4131E	Olszowa Wola-Żelazna-Kłopoczyn	8,0
RAZEM		90,7

Tabela 3. Wykaz dróg gminnych (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Nr drogi	Nazwa drogi	Długość (km)
113014E	(Gośliny)- gr. gm. Biała Rawska-Nowe Szwejkki- Rzymiec- Turobowice	4,832
113201E	Rzymiec- Pilawy- gr. gm. Regnów- (Kolonja Rylsk Duży)	2,099
113202E	Sadkowice- Gogolin- Paprotnia	3,504
113203E	Paprotnia- dr. pow. Nr 4123E- (Gogolin)	4,207
113204E	Kaleń- Paprotnia	2,614
113205E	Lutobory- Kaleń	3,096
113206E	Lutobory- Przyłuski- Zabłocie- gr. woj. mazowieckiego (Godzimierz)	4,179
113207E	Kolonja Bujały- gr. woj. mazowieckiego (Rokitnica)	3,355
113208E	Olszowa Wola- gr. woj. mazowieckiego (Nowe Łęgowice)	1,442
113209E	Nowy Kłopoczyn- Jajkowice	1,163
113210E	Lubania- Kłopoczyn	2,803
113211E	Lubania- Skarbkowa- gr. woj. mazowieckiego- Wężowiec	4,761
113212E	Lubania- Żelazna	2,701
113213E	Żelazna- gr. woj. Mazowieckiego- (Świdrygały)	0,954
113214E	Nowy Kłopoczyn do dr. powiatowa Nr 4118E	1,200
113215E	Kłopoczyn do gr. woj. mazowieckiego	0,010
113216E	Kłopoczyn od dr. gminnej nr 113214E do dr. gminnej Nr 113215E	1,890
113217E	Trębaczew Kolonia (dz. nr ewid. 245 i 246)	1,830
112118E	Trębaczew od dr powiatowej Nr 4118E (dz. nr ewid. 272)	1,320
RAZEM		47,960

1.2. Zagospodarowanie przestrzenne

Rozmieszczenie zabudowy osadniczej jest na obszarze gminy dosyć równomierne. Tereny poszczególnych miejscowości (obrębów geodezyjnych) różni między innymi: potencjał zabudowy, tj. liczba siedlisk zamieszkania, które składają się na zabudowę całej wsi, struktura przestrzenna zabudowy (układ zabudowy) oraz charakter zainwestowania towarzyszącego siedliskom zamieszkania.

W przeważającej liczbie miejscowości, zabudowa ukształtowana jest w formie pasm przydrogowych. Koncentracja zabudowy występuje we wsiach „parafialnych” - Sadkowice,

Lubania i Lewin oraz we wsiach - siedzibach dworów a następnie państwowych gospodarstwach rolnych lub spółdzielni - Paprotnia, Trębaczew oraz Kaleń. We wszystkich miejscowościach występuje obok zabudowy pasmowej, również zabudowa zagrodowa rozproszona.

Główne tworzywo zainwestowanych terenów wsi stanowi zabudowa zagrodowa. Obecna jest, w stopniu różnym w poszczególnych miejscowościach, zabudowa nierolnicza - głównie siedliska z budynkami mieszkalnymi jednorodzinny.

Układ dróg prowadzących do ośrodka gminnego i sąsiednich miast (Rawa Mazowiecka, Biała Rawska i Nowe Miasto nad Pilicą), kolejność zajmowania obszarów leśnych pod uprawy rolne, parcelacje majątków i większych gospodarstw łanowych oraz sieć hydrograficzna obszaru miała duży wpływ na rozmieszczenie terenów o różnych formach użytkowania. Struktura przestrzenna osadnictwa ukształtowała się na planie dwóch centralnie położonych ośrodków, Sadkowic i Lubani odpowiednio na zachodniej i wschodniej części obszaru gminy z wychodzącymi promieniście drogami na kierunkach do Rawy Mazowieckiej (Łodzi i Warszawy), Białej Rawskiej, Cielądza, Błędowa i Mogielnicy. Wsie: Sadkowice, Lewin, Kaleń, Trębaczew, Paprotnia i Lubania, tworzą zwarte układy osadnicze oparte na centrach skupionych przy skrzyżowaniach dróg wokół kościołów lub dworów z parkami. Postępująca urbanizacja obszaru wsi Sadkowice przebiega w charakterystyczny sposób poprzez:

- zagęszczenie zabudowy wzdłuż dróg powiatowych biorących początek w rejonie Urzędu Gminy i kościoła,
- wydłużanie się pasm zabudowy wzdłuż dróg wylotowych z Sadkowic,
- utrzymanie ekologicznego korytarza doliny rz. Rokitnicy ze stawami w centrum wsi.

Charakterystycznymi cechami osadnictwa gminy są:

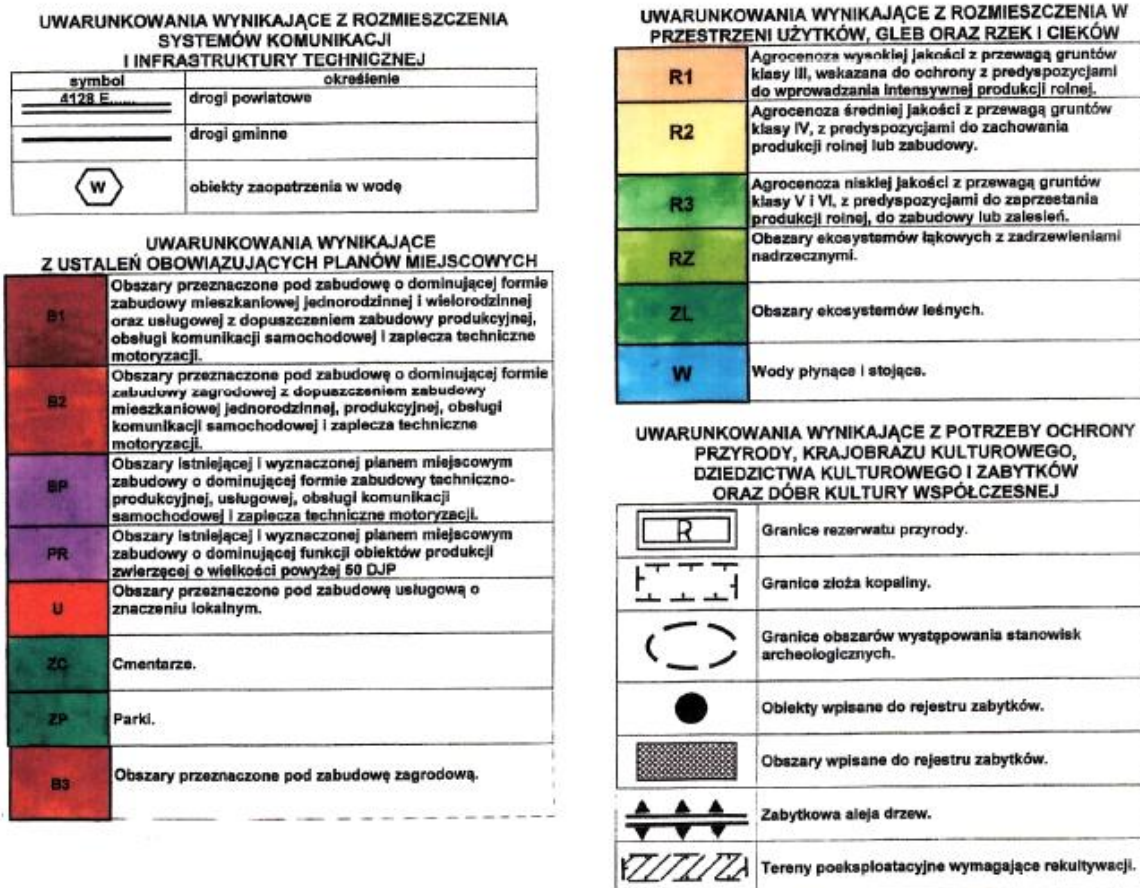
- koncentracja zabudowy usługowej w ośrodku gminnym oraz w Lubani,
- ukształtowanie pasm zabudowy zagrodowej w pozostałych miejscowościach z tendencją do wydłużenia pasm przy istniejących drogach,
- w znacznym stopniu rozproszona zabudowa zagrodowa w obszarze wszystkich miejscowości gminy za wyjątkiem wsi Olszowa Wola, Żelazna, Żelazna Nowa, Nowy Kłopotczyn, Jajkowiec, Kaleń, Lewin, Bujały, Zabłocie, Pilawy i Sadkowice,
- sporadyczne występowanie zabudowy jednorodzinnej w pasmach zabudowy zagrodowej;
- niewielkie obszary leśne w większości skoncentrowane w północnej części gminy (Uroczysko Trębaczew),
- dominujące obszary otwarte terenów sadowniczych,
- stawy rybackie we wsiach Żelazna, Trębaczew, Szwejki Wielkie, Lewin.

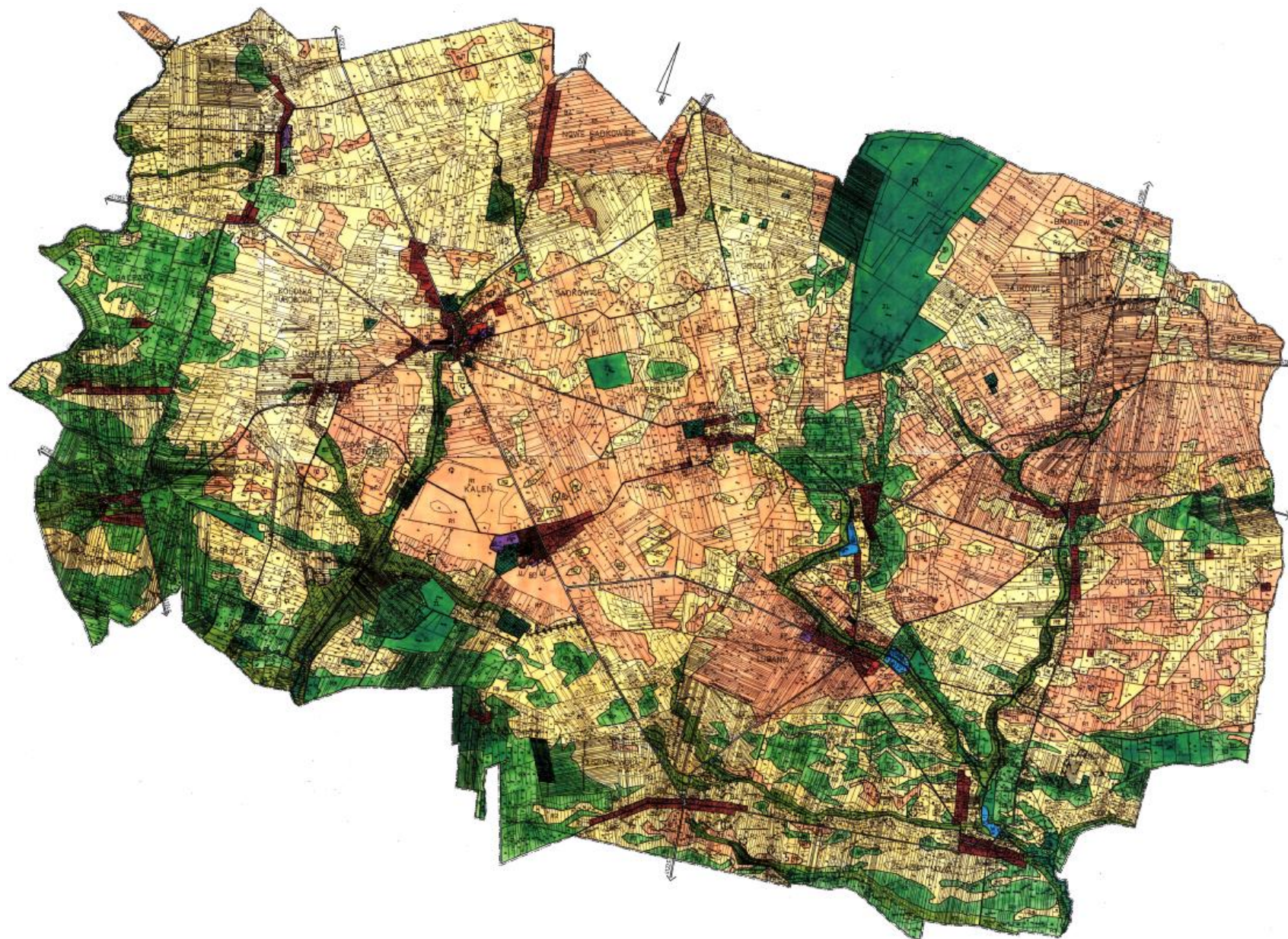
W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy wyróżnia się podstawowe obszary zainwestowania:

- obszary o dominującej formie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz usługowej z dopuszczeniem zabudowy produkcyjnej

- obszary o dominującej formie zabudowy zagrodowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, produkcyjnej
- obszary o dominującej formie zabudowy produkcyjnej, usługowej
- obszary o dominującej formie zabudowy produkcji zwierzęcej o wielkości powyżej 50 DJP
- obszary przeznaczone pod zabudowę usługową o znaczeniu lokalnym.

Rysunek 4. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice)

Wykres 1. Struktura ogólna powierzchni gminy Sadkowice

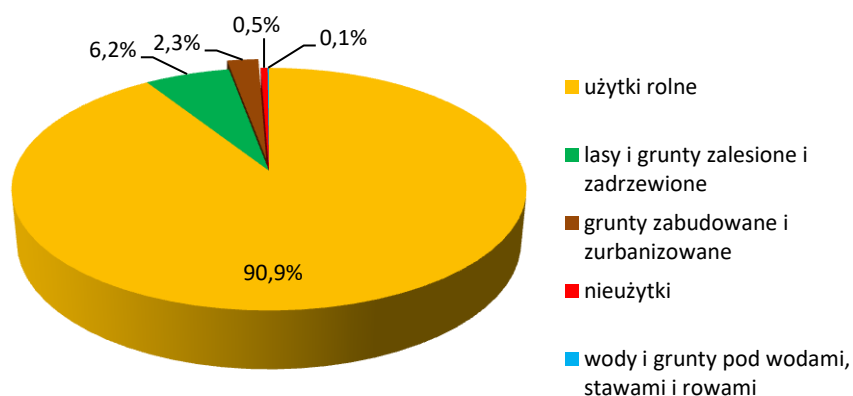

Tabela 4. Zestawienie użytkowania gruntów na terenie gminy Sadkowice (GUS, Bank Danych Lokalnych)

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Powierzchnia ogółem	12 108
Powierzchnia lądowa	12 100
Użytki rolne razem, w tym:	11 008
grunty orne	7 585
sady	2 444
łąki trwałe	310
pastwiska trwałe	389
grunty pod stawami	8
grunty pod rowami	23
grunty rolne zabudowane	249
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	748
Grunty pod wodami	8
Grunty zabudowane i zurbanizowane, w tym:	274
tereny mieszkaniowe	21
Tereny zabudowane i zurbanizowane - użytki kopalne	1
tereny inne zabudowane	16
tereny rekreacji i wypoczynku	2
tereny komunikacyjne - drogi	234
Grunty rolne – nieużytki	69
Użytki ekologiczne	1

Instrumentami regulującymi ład przestrzenny w gminie są: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Sadkowice (Uchwała Nr XXXI/190/2013 Rady Gminy Sadkowice z dnia 17 grudnia 2013r.) oraz 17 uchwalonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Gmina Sadkowice wydaje decyzje o ustaleniu warunków zabudowy oraz o lokalizacji inwestycji celu publicznego, które - oprócz planów miejscowych - są elementem kształtowania ładu przestrzennego. W zagospodarowaniu przestrzennym gminy nie przewiduje się zasadniczych zmian w stosunku do obecnie funkcjonującej struktury.

Tabela 5. Zestawienie uchwał w sprawie zatwierdzenia studium uwarunkowań... oraz miejscowych planów ustalających przeznaczenie, warunki zabudowy i zagospodarowania terenów, obowiązujących na terenie gminy

Nazwa	Uchwała
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice	Uchwała nr XXXI/190/2013 Rady Gminy Sadkowice z dnia 17 grudnia 2013r.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr 30/1995)	Uchwała Nr 30 Rady Gminy w Sadkowicach z dnia 8.09.1995r. w sprawie zmiany miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice fragmenty obrębów: Celinów, Gacpary, Kaleń. Kłopczyń, Lewin. Lipna, Lubania, Lutobory, Nowe Sadkowice, Nowe Szwejki, Nowy Kłopczyń, Olszowa Wola, Paprotnia, Rokitnica-Kąty, Rzymiec, Sadkowice, Studzianki, Szwejki Wielkie, Trębaczew, Turobowice, Żelazna, Żelazna Nowa i Nowy Trębaczew.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (uchwała nr 28/1996) fragmenty wsi Sadkowice i Kaleń	Uchwała Nr 28 Rady Gminy w Sadkowicach z dnia 3.11.1996r. w sprawie zmiany miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice fragmenty wsi Sadkowice i Kaleń
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr 58/1997)	Uchwała Nr 58/97 Rady Gminy w Sadkowicach z dnia 30.12.1997r. w sprawie zmiany miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice dla fragmentów wsi: Bujały, Lewin, Olszowa Wola, Sadkowice i Studzianki.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr 86/1998)	Uchwała Nr 86 Rady Gminy w Sadkowicach z dnia 10 czerwca 1998r. w sprawie zmiany miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice fragmenty wsi Lubania i Kaleń.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr 45/1999)	Uchwała Nr 45 Rady Gminy w Sadkowicach z dnia 28 maja 1999r. w sprawie zmiany miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice fragmenty wsi Lutobory, Sadkowice i Zabłocie.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr I/2/2001)	Uchwała Nr I/2/2001 Rady Gminy w Sadkowicach z dnia 12 marca 2001r. w sprawie zmiany miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice dla fragmentów obszarów położonych we wsi: Bujały, Lewin i Nowy Trębaczew
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr XXVII/109/05)	Uchwała Nr XXVII/109/05 Rady Gminy w Sadkowicach z dnia 29 sierpnia 2005r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Sadkowice.
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr VII/42/07)	Uchwała Nr VII/42/07 Rady Gminy Sadkowice z dnia 26 kwietnia 2007r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentów wsi Lewin i Rzymiec, gmina Sadkowice
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr XVII/121/08)	Uchwała Nr XVII/121/08 Rady Gminy Sadkowice z dnia 29 kwietnia 2008r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Kaleń, gmina Sadkowice
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr XX/135/08)	Uchwała Nr XX/135/08 Rady Gminy Sadkowice z dnia 30 lipca 2008r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragmentu wsi Sadkowice, gmina Sadkowice
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr XIII/78/2012) Dz. U. Woj. Łódzkiego z dnia 3 kwietnia 2012r. poz. 1119	Uchwała Nr XIII/78/2012 Rady Gminy Sadkowice z dnia 24 lutego 2012r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice, fragmenty obszarów wsi Sadkowice i Kaleń
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr XXX/179/2013) Dz. U. Woj. Łódzkiego z dnia 17 grudnia 2013r. poz. 5683	Uchwała Nr XXX/179/2013 Rady Gminy Sadkowice z dnia 12 listopada 2013r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice, fragmenty obszarów wsi Sadkowice i Kaleń (na fragmencie wsi Kaleń)
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr XXXIV/204/2014)	Uchwała Nr XXXIV/204/2014 Rady Gminy Sadkowice z dnia 4 marca 2014r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice, obszar wsi Rudka oraz fragmenty obszarów wsi Lubania, Nowy Kłopotczyn, Paprotnia, Sadkowice i Skarbkowa
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr XXXIX/243/2014)	Uchwała Nr XXXIX/243/2014 Rady Gminy Sadkowice z dnia 6 października 2014r. w sprawie zmiany niektórych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na obszarze gminy Sadkowice zmiana do uchwał nr 30/1995, 58/1997, 45/1999, I/2/2001, XVII/121/08
Miejscowy plan zagospodarowania	Uchwała Nr XII/79/2015 Rady Gminy Sadkowice z dnia 30

przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr XII/79/2015)	listopada 2015r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice, fragment wsi Kaleń
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr XXII/134/2016)	Uchwała Nr XXII/134/2016 Rady Gminy Sadkowice z dnia 17 października 2016r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice, fragmenty obszarów wsi Nowe Szwejki i Sadkowice
Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (uchwała nr XLV/270/2018)	Uchwała Nr XLV/270/2018 Rady Gminy Sadkowice z dnia 19 października 2018r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice na fragmencie obrębu Sadkowice

Plany miejscowe obejmują fragmenty obszaru gminy głównie pasma zabudowy w miejscowościach: Sadkowice, Nowe Sadkowice Celinów, Paprotnia, Trębaczew, Lubania, Żelazna, Żelazna Nowa, Olszowa Wola, Rokitnica Kąty, Kaleń, Lutobory, Lewin, Studzianki, Turobowice, Rzymiec i Szwejki Wielkie. Planami miejscowymi przeznaczono obszary głównie pod zabudowę zagrodową z mieszkaniową jednorodzinną i usługową w wymienionych miejscowościach oraz pod zabudowę produkcyjną w Sadkowicach, Szwejkach i Kaleniu.

1.3. Środowisko przyrodnicze

Pod względem fizyczno-geograficznym (J. Kondracki) gmina Sadkowice położona jest w południowo-zachodniej części Mezoregionu Wysoczyzny Rawskiej w Makroregionie Wzniesień Południowomazowieckich. Są to wysoczyzny morenowe starogłacialne – bezjeziorne, faliste z licznie występującymi wzniesieniami kemów, ozów i moren martwego lodu. Teren opada w kierunku południowym. Północna część obszaru gminy wyniesiona jest od 180 do 196 m n.p.m., a południowa od 153 do 155 m n.p.m..

Podstawowe znaczenie dla budowy geologicznej i rzeźby powierzchni terenu gminy mają utwory czwartorzędowe, neoplejstoceny. Osady te mają miąższość 30-70 m i składają się z dwóch kompleksów glin zwałowych rozdzielonych utworami piaszczysto-żwirowymi. Utwory powierzchniowe stanowią głównie piaski gliniaste, gliny piaszczyste i gliny zwałowe moreny dennej stadiału Pilicy.

Teren gminy jest nawadniany przez: rzekę Rylkę (dopływ Rawki, płynący wzdłuż zachodniej granicy gminy), rzekę Rokitną (ze źródłami w rejonie Nowych Sadkowic) oraz rzekę Lubiankę (ze źródłami w Jajkowicach i dopływem płynącym z Trębaczewa i Lubani). Pozostałe rzeki przebiegające przez teren gminy to dopływy w/w rzek. Kierunek spływu przechodzi z północy na południe. Wzdłuż zachodniego skraju gminy przebiega wododział rzeki Bzury i Pilicy (w obrębie wzniesień na linii Nowe Szwejki-Kolonia Turobowice-Lewin). Pola uprawne i łąki odwadniane są poprzez sieć rowów melioracyjnych. Na użytkach zielonych przyległych do rzeki Lubianki zakładane są sztuczne zbiorniki wodne.

Pod względem hydroregionalnym obszar gminy znajduje się na południowo-wschodnim skraju Regionu Kujawsko-Mazowieckiego stanowiącego południowo-wschodni skraj Makroregionu Zachodniego Nizy Polskiego. Region ten obejmuje kujawską część

antyklinorium środkowopolskiego a południowo-wschodnią jego granicę stanowi dolina środkowej Pilicy. Na obszarze gminy występują trzy piętra wodonośne. Stan rozpoznania wód podziemnych ograniczony jest do odwiertów istniejących ujęć wody głównie czwartorzędowych. Eksploatowane ujęcia z poszczególnych utworów wskazują na znaczące zasoby warstw czwartorzędowych (ujęcia wody o głębokości od 23-55m) o zwierciadle już od 10m do 51 m ppt. Warstwy wodonośne w czwartorzędzie są w miarę równomiernie rozłożone na obszarze gminy. Warstwa wodonośna trzeciorzędu występuje od 34m (Kaleń) jury do 102 m ppt. Płytkie wody gruntowe występują w dolinach rzek oraz w obniżeniach terenowych, ich zaleganie obserwowane jest na głębokościach od 1 do 3 m. Na wysoczyźnie głębokość zalegania wód gruntowych wynosi od 2 do 20 m.

Według regionów klimatycznych Polski, obszar gminy leży w północno-wschodniej części Regionu Środkowopolskiego, o charakterze klimatu wschodniego, kontynentalnego, którego cechą charakterystyczną jest częstsze występowanie dni bardzo ciepłych, pochmurnych bez opadu (średnio 38 dni w roku). Warunki klimatyczne występujące na obszarze gminy określa się jako względnie korzystne w zakresie potrzeb gospodarczych. Do elementów klimatu, sprzyjających rozwojowi obszarów w zakresie sadownictwa należą m.in.

- warunki solarne wyróżniające się wysokim usłonecznieniem (z roczną sumą całkowitego promieniowania słonecznego $86,3 \text{ kcal/cm}^2$ przy krajowych wartościach maksymalnych $87,8 \text{ kcal/cm}^2$ i minimalnych $73,7 \text{ kcal/cm}^2$, ze wskaźnikiem usłonecznienia względnego średnio w roku 37%), stosunkowo dużą ilością dni pogodnych (miesięcznie 6,6), stosunkowo małym zachmurzeniem,
- warunki termiczne charakteryzujące się wysokim wskaźnikiem termicznym (23°C , przy najwyższym dla kraju $24,8^{\circ}\text{C}$), stosunkowo długim okresem bezmroźnym w roku (231 dni),
- warunki wegetacyjne cechujące się długim okresem wegetacyjnym - 214 dni, przy długim lecie oraz krótkiej lub średniej zimie,
- warunki biometeorologiczne, przy wskaźniku biometeorologicznym wahającym się od 1,8 do 1,9.

Z punktu widzenia potrzeb gospodarczych, szczególnie potrzeb rolniczych i sadowniczych za niekorzystne należy uznać niedobór opadów atmosferycznych, wyrażający się średnioroczną sumą opadów atmosferycznych od 550 mm do 600 mm (tylko 532 mm za okres lat 1981 - 93), niską - średnioroczną sumą dni z opadem 135,7, także wysoką częstotliwością występowania ciągów bezopadowych (okresów posusznych) oraz wysoką wartość rocznej sumy parowania terenowego, co jest również przyczyną okresowych deficytów wody w glebie (rocznie od 500 do 520 mm).

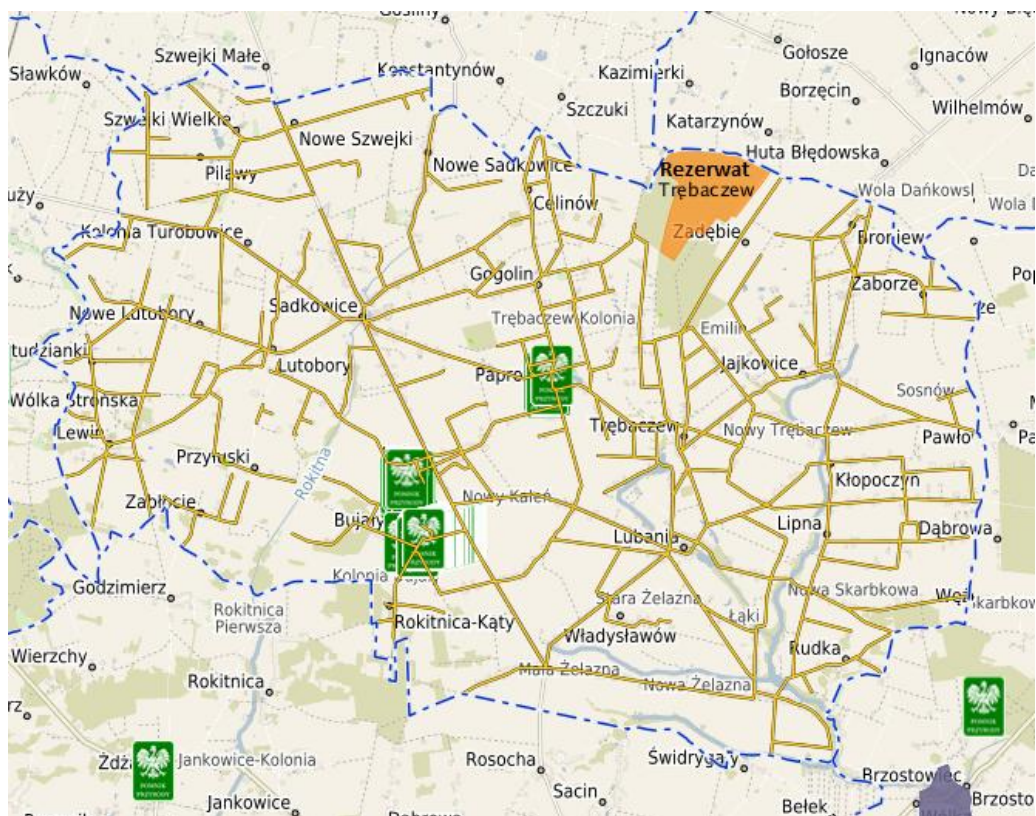
Wskaźnik lesistości gminy jest niski i wynosi 5,8%. Najbardziej zwarte kompleksy tworzą lasy w Nadleśnictwa Skierniewice w Trębaczewie, Bujałach, Zabłociu, Skarbkowej i Paprotni. Lasy prywatne głównie występują w południowej części obszaru gminy (Lewin, Studzianki, Zabłocie, Rokitnica Kąty i Olszowa Wola) oraz w Trębaczewie. Wysokie wartości bonitacyjne gleb na terenie gminy nie sprzyjają dalszym dolesieniom. Charakterystycznymi elementami krajobrazu gminy są: znaczne deniwelacje terenu (obręb wsi Szwejki Wielkie, Rzymiec i

Turobowice), doliny rzek: Rylki – płaska i rozległa, Rokitnicy – w części źródłowej wąska i mocno wcięta, w części południowej rozległa z łąkami i torfowiskami, Lubianki – płaska i wąska z rozlewiskami i łąkami w rejonie wsi Żelazna Nowa. Najwyższe (196,9 m n.p.m.) wzniesienie znajduje się w Trębaczewie i pokryte jest lasem. Charakterystycznym elementem krajobrazu gminy są sady zlokalizowane zwłaszcza we wschodniej jej części.

Najcenniejsze – pod względem przyrodniczym – obszary na terenie gminy Sadkowice to: doliny rzek oraz kompleksy leśne w Trębaczewie (rezerwat przyrody) i Bujarach (aleja drzew) oraz parki dworskie.

Rezerwat przyrody „Trębaczew” został utworzony Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w 1958 roku (Monitor Polski z 1958 r. Nr 73, poz. 431). Powierzchnia rezerwatu jest równa 173,66 ha. (Rozporządzenie Nr 24/2007 Wojewody Łódzkiego z dnia 1 czerwca 2007 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Trębaczew”). Rezerwat stanowi bardzo cenne i nie zniszczone zbiorowisko drzew, wśród których najważniejszym i najokazalszym jest modrzew polski, krzewów i roślin runa. W rezerwacie modrzew odnawia się naturalnie, tworząc drzewostany mieszane z sosną i dębem. To największe na Mazowszu skupisko modrzewi z bogatą florą. Wiek modrzewi określa się na około 100-160 lat. Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są 43 pomniki przyrody oraz 3 użytki ekologiczne objęte ochroną prawą.

Rysunek 5. Rozmieszczenie form ochrony przyrody na terenie gminy Sadkowice (www.sadkowice.e-mapa.net)

Ponadto na terenie gminy znajdują się podworskie, zabytkowe parki z charakterystycznym drzewostanem:

- park dworski w Bujalach - jesiony płaczące, dęby, jesiony, kasztanowce, lipy, klony jednolistne, białodrzew i brzozy, fragment szpaleru grabowego,
- park dworski w Kaleniu - brzoza brodawkowata, buk zwyczajny, dąb szypułkowy, grab pospolity, jesion wyniosły, kasztanowiec biały, klony, lipa drobnolistna, modrzew europejski, wiązy i olsze czarne,
- park dworski w Paprotni - aleja otaczająca park z trzech stron - grabowo-kasztanowcowa, szpaler grabowo-leszczynowy, alejka dębowa i alejka grabowa, dęby szypułkowe, modrzew europejski, jesion wyniosły i kasztanowce białe,
- park dworski w Sadkowicach - lipy, robinie, graby, kasztanowce, brzozy i klony, szpaler starych wierzb kruchych, olsze,
- park dworski w Zabłociu – przewaga drzewostanu lipowego,
- park dworski w Jajkowicach - alejka grabowa, dąb czerwony, skupienia klonów i lip, robinia i bez czarny.

1.4. Rys historyczny

Sadkowice są wsią kościelną. Nazwę wzięły prawdopodobnie od nazwiska Sadek. Miejscowość jest gniazdem rodów Sadkowskich, herbu Rola. Z rodem tej średniej szlachty związana była historia wsi aż do XVIIw. Sadkowscy piastowali drobne urzędy z ziemi rawskiej, byli elektorami naszych królów, a także studiowali w Akademii Krakowskiej. Oni też najprawdopodobniej ufundowali pierwszy kościół drewniany pod wezwaniem Dziesięciu Tysięcy Rycerzy Męczenników, o którym pierwsza wzmianka historyczna pochodzi z 1428r. Specyficzne położenie Sadkowic na skrzyżowaniu dróg taktowych powodowało, że przez wieś przechodziły kilkakrotnie obce wojska. W 1655r. przechodził tędy gen. Duglas z 6 tysiącami Szwedów, a w 1656r. król szwedzki Karol X Gustaw razem z Hieronimem Radziejowskim, następnie Karol XII w 1704r., a w 1794r. król pruski Fryderyk II Wilhelm. W 1809r. maszerują tędy Austriacy w drodze do Warszawy i ponownie w odwrocie do Nowego Miasta. Fakty te miały niewątpliwie wpływ na ubożenie okolicy po każdym takim przemarszu. Na przełomie XVII i XVIIIw. wieś Sadkowice przechodzi w ręce Załuskich, herbu Junosza, następnie Krasińskich i ponownie Załuskich, od których w 1792r. dobra Sadkowic kupuje Franciszek Leszczyński, herbu Belina. Jego córka Julianna w posągu wnosi dobra sadkowskie rodzinie Zawiszów, herbu Przeora, którzy pozostają właścicielami do 1888r.. W 1813r. spalił się drewniany kościół, wspomniany z okazji wizytacji w latach 1552 i 1617, a na jego miejsce Onufry Zawisza ufundował nowy, także drewniany kościół o jednej frontowej wieży. Obecnie murowany, dwu wieżowy kościół ufundował w latach 1884-1886 Marian Zawisza. W roku 1827 Sadkowice miały 30 domów i 310 mieszkańców. Natomiast w 1889r. 45 domów i 335 mieszkańców. W 1854r. wzmiankowana jest w Sadkowicach szkoła elementarna. Po rodzinie Zawiszów, dobra sadkowskie przejmuje Świdziński, a w roku 1894 kupuje je Antoni Radzikowski, którego syn Wacław jest ostatnim dziedzicem tych dóbr. W skład gminy wchodzi również stare wsie: Lubania, o której pierwsze zapisy historyczne

pochodzą z XVw., a także Kaleń, Bujały, Olszowa Wola i Lewin. Z Lubanią jest związana historyczna osoba generała Józefa Antoniego Madalińskiego herbu Laryssa, gorącego patrioty i bohatera doby upadku Polski, uczestnika powstania kościuszkowskiego. Kilka ważnych dat z historii gminy, jako urzędu: 16 styczeń 1816 roku- w Królestwie Polskim, dekretem księcia namiestnika o organizacjach terenowych i gminnych utworzono gminy przy następujących dworach: Kłopoczyn, Trębaczew, Bujały, Skarbkowa Wieś i Olszowa Wola. 16 marca 1859 roku ukazem cara Aleksandra II o zmianach administracji gminnych w celu powiększenia ich terenów skasowano gminy w Olszowej Woli, Skarbkowej Wsi i Bujalach, a ich kosztem powiększono obszary gmin w Kłopoczynie i Trębaczewie. W latach 1816-1866 istnieje gmina przy dworze w Sadkowicach, 1928 rok w skład gminy Lubania wchodzi 26 wsi hipotetycznych i 25 kolonii hipotetycznych, 9 grudnia 1972 roku - w powiecie rawskim powstaje gmina Sadkowice, z siedzibą w Sadkowicach.

1.5. Mieszkalnictwo

Ważnym czynnikiem wpływającym na standard życia ludności danego obszaru są warunki mieszkaniowe. Rozmieszczenie zabudowy osadniczej jest na obszarze gminy dosyć równomierne. Tereny poszczególnych miejscowości różni między innymi: potencjał zabudowy, tj. liczba siedlisk zamieszkania, które składają się na zabudowę całej wsi, struktura przestrzenna zabudowy (układ zabudowy) oraz charakter zainwestowania towarzyszącego siedliskom zamieszkania. W przeważającej liczbie miejscowości, zabudowa ukształtowana jest w formie pasm przydrogowych.

Na terenie gminy według danych Głównego Urzędu Statystycznego (www.stat.gov.pl, stan na koniec 2020 roku), znajdowały się 1734 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 160518m² i sumie izb w ilości 6721. Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania kształtuje się na poziomie około 91,5m².

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe gminy Sadkowice (GUS, www.stat.gov.pl)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkania (szt.)	1734	1741	1744	1752	1755
Izby(szt.)	6605	6642	6661	6706	6721
Powierzchni użytkowa mieszkań (m ²)	157 154	158 132	158 574	160 023	160 518
Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania (m ²)	90,6	90,8	90,9	91,3	91,5

Na jedno mieszkanie o przeciętnej wielkości 91,5m² przypada średnio 3,07 osoby W skład jednego mieszkania wchodzi przeciętnie 3,83 izby, co daje wartość 0,8 osoby na jedną izbę. Statystyczny mieszkaniec gminy Sadkowice ma do swojej dyspozycji 39,8m² powierzchni mieszkaniowej. Jakość i komfort zamieszkania na terenie gminy z roku na rok ulega stopniowemu podwyższeniu, a mianowicie występuje tendencja wzrostowa liczby izb w mieszkaniu, wzrasta przeciętna wielkość powierzchni użytkowej będącej w dyspozycji statystycznego mieszkańca oraz wielkość powierzchni użytkowej mieszkań. Zmiany te są

wynikiem wymiany starej substancji mieszkaniowej i oddawania do użytku mieszkań o większym metrażu, rozbudowy mieszkań już istniejących, jak również procesów demograficznych. Stan techniczny budynków mieszkaniowych jest bardzo różny, przeważają budynki w dobrym stanie, często po termomodernizacji lub remoncie. Na całym obszarze występuje przemieszanie zabudowy nowej ze starą.

Koncentracja zabudowy na terenie gminy występuje we wsiach: Sadkowie, Lubania i Lewin oraz we wsiach (siedzibach dworów a następnie państwowych gospodarstw rolnych lub spółdzielni): Paprotnia, Trębaczew, Kaleń. We wszystkich miejscowościach występuje obok zabudowy pasmowej, również zabudowa zagrodowa rozproszona. W Kaleniu dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna ukształtowana w formie zwartego osiedla mieszkaniowego przy drodze do zespołu pałacowo-parkowego. W pozostałych miejscowościach występuje mieszkalnictwo prawie wyłącznie w zabudowie zagrodowej z niewielką liczbą zabudowy jednorodzinnej.

1.6. Stan infrastruktury technicznej

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

System wodociągowy gminy zasilany jest z ujęć wody zlokalizowanych w miejscowościach Studzianki, Skarbkowa, Kaleń i Kłopoczyn. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 150,94 km, do której podłączonych było 1345 odbiorców (stan na koniec 2020r.).

Tabela 7. Charakterystyka stacji uzdatniania wody zlokalizowanych na terenie gminy Sadkowie

Nazwa stacji	Lokalizacja	Wydajność
SUW Studzianki	działka ewidencyjna nr 313/2	Q śr.d. = 512,0 m ³ /d
SUW Skarbkowa	działka ewidencyjna nr 231/1	Q śr.d. = 549,0 m ³ /d
SUW Kaleń	działka ewidencyjna nr 91/2	Q śr.d. = 855,0 m ³ /d
SUW Kłopoczyn	działka ewidencyjna nr 382	Q śr.d. = 269,0 m ³ /d

Na terenie gminy funkcjonują trzy biologiczne oczyszczalnie ścieków zlokalizowane w miejscowościach:

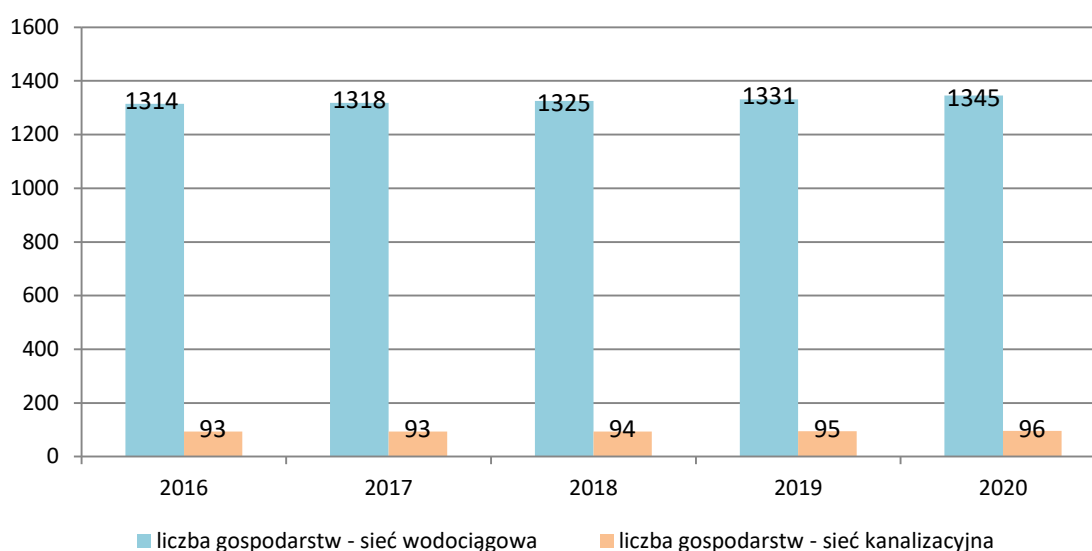
- Kaleń o średniej przepustowości $Q_{\text{śr}}=45\text{m}^3/\text{dobę}$, obejmująca miejscowość Kaleń – zabudowania po PGR-e),
- Lubania – oczyszczalnia przyszkolna o średniej przepustowości $Q_{\text{śr}}=11\text{m}^3/\text{dobę}$,
- Sadkowie - oczyszczalnia przyszkolna o średniej przepustowości $Q_{\text{śr}}=9\text{m}^3/\text{dobę}$.

Łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej na terenie gminy wynosi 3 km, z której korzysta 96 gospodarstw. W miejscach, gdzie nie występuje sieć kanalizacyjna, do gromadzenia ścieków bytowo-gospodarczych powszechnie stosowane są bezodpływowe zbiorniki ścieków, okresowo opróżniane. Na terenie gminy zlokalizowane są również przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Tabela 8. Długość sieci i liczba gospodarstw domowych przyłączonych do sieci w gminie Sadkowice na przestrzeni 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Długość sieci wodociągowej	145,8	145,8	145,8	146,04	150,94
Liczba gospodarstw przyłączonych do sieci wodociągowej	1314	1318	1325	1331	1345
Długość sieci kanalizacyjnej	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Liczba gospodarstw przyłączonych do sieci kanalizacyjnej	93	93	94	95	96

Wykres 2. Porównanie liczby gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy Sadkowice w latach 2016-2020

GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarka odpadami na terenie gminy prowadzona jest w ramach zbiórki odpadów stałych zmieszanych oraz selektywnej zbiórki odpadów, które gromadzone są w przeznaczonych do tego celu pojemnikach lub workach. Systemem zbiórki odpadów komunalnych na terenie gminy objęte są wszystkie gospodarstwa. Usługi związane z gospodarką odpadami na terenie gminy polegające na odbiorze i zagospodarowaniu stałych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych jak i niezamieszkałych tj. szkoły, budynki urzędów organu samorządu terytorialnego, świetlice wiejskie itd., świadczy firma P.P.H.U. „DREWBUD” Kazimierz Dudek w Komorowie, gmina Cielądz. Odpady odbierane są od właścicieli nieruchomości w podziale na frakcje: zmieszane odpady komunalne oraz odpady komunalne gromadzone selektywnie tj. odpady ulegające biodegradacji, w tym bioodpady i odpady zielone, papier i tektura, metale, tworzywa sztuczna, opakowania wielomateriałowe, szkło i wywożone na składowisko odpadów poza teren gminy. Właściciele nieruchomości położonych na terenie gminy ponoszą opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Na terenie gminy w Sadkowicach na działce nr 378 – dawna baza SKR funkcjonuje Punkt Selektywnego Odbioru Odpadów Komunalnych umożliwiający mieszkańcom oraz właścicielom nieruchomości uiszczającym opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz gminy możliwość pozbywania się nagromadzonych odpadów w podziale m.in. na: papier i tektura, szkło, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, popiół, odpady zielone, przeterminowane leki, chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, gruz, odpady budowlane i rozbiórkowe, odpady tekstyliów i odzieży.

Tabela 9. Ilość odpadów zebranych z terenu gminy Sadkowice w latach 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Ilość odpadów komunalnych zebranych ogółem z terenu gminy w [Mg]	681,90	897,93	674,64	678,48	793,61
Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie z terenu gminy [Mg]	253,71	162,10	184,34	244,46	240,79
Liczba gospodarstw objętych selektywną zbiórką odpadów	1385	1385	1385	1407	1351
Ilość zebranych odpadów azbestowych [Mg]	68,08	95,45	63,314	64,01	85,943

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

Dostawa energii elektrycznej dla gminy realizowana jest z krajowego systemu energetycznego (KSE) za pośrednictwem magistralnych linii 15kV: Żurawia- Sadkowice oraz Żurawia- Ryłsk, wyprowadzonych ze stacji 110/15kV „Żurawia” zlokalizowanej w miejscowości Porady Górne w Gminie Biała Rawska. Stacja 110/15kV „Żurawia” połączona jest z systemem elektroenergetycznym 110kV liniami 110kV „Rawa Mazowiecka- Żurawia” oraz „Żurawia-Roszkowa Wola”. Linia 110 kV „Żurawia- Roszkowa Wola” przebiega przy zachodniej granicy Gminy Sadkowice. Stan techniczny tej linii oceniany jest jako dobry. Ponadto przez południowy skraj gminy przebiega linia elektroenergetyczna 110kV relacji stacja GPZ „Mogielnica”- stacja GPZ „Roszkowa Wola”, jednak linia ta nie ma bezpośredniego powiązania z systemem elektroenergetycznym gminy Sadkowice. Teren gminy zasilany jest za pomocą 91 stacji transformatorowych. Moc znamionowa transformatorów zainstalowanych w poszczególnych stacjach na ogół jest dostosowana do występujących potrzeb lub przewyższa te potrzeby. Istniejące typy stacji umożliwiają w miarę potrzeby wymianę transformatorów na jednostki o większej mocy. Rozmieszczenie stacji zależne jest od potrzeb energetycznych, które warunkuje wielkość ośrodków osadniczych oraz rodzaj odbiorców. Ogólnie stan eksploatowanej infrastruktury elektroenergetycznej (LSN, nn, stacje trafo) na terenie gminy ocenia się jako dobry.

ZAOPATRZENIE W GAZ

Na terenie gminy Sadkowice nie istnieje sieć oraz urządzenia gazu przewodowego. Z gazu ziemnego korzysta jedynie kilkanaście gospodarstw przy granicy wschodniej wsi Jajkowice i Skarbkowa – sieć prowadzona jest z terenu województwa mazowieckiego. Siecią zarządzają Mazowieckie Zakłady Gazownictwa. Pozostali mieszkańcy do celów socjalno-bytowych wykorzystują gaz ciekły propan-butan dystrybuowany w butlach.

ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

Na terenie gminy Sadkowice nie funkcjonują scentralizowane systemy ogrzewania (nie istnieją zakłady produkujące ciepło oraz jednostki zajmujące się dystrybucją ciepła). Wszystkie obiekty i mieszkania na terenie gminy zasilane są w ciepło na potrzeby grzewcze oraz na przygotowanie ciepłej wody użytkowej z własnych indywidualnych źródeł. Ze względu na to, że wszystkie piece lub kotłownie indywidualne zasilają tylko obiekty, w których są zainstalowane, należy zakładać, że są to źródła ciepła o mocach rzędu kilku kilowatów, a w nielicznych przypadkach, gdy kotłownia ogrzewa większy obiekt (np. szkoła) istnieją źródła ciepła o mocach kilkudziesięciu kilowatów. Kotłownie działają głównie w oparciu o węgiel, ekogroszek, olej opałowy, energię elektryczną i drewno.

Tabela 10. Rodzaj paliwa wykorzystywanego na cele grzewcze w budynkach użyteczności publicznej (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Budynek	Moc pieca	Rodzaj paliwa
Urząd Gminy w Sadkowicach	71kW	węgiel
Szkoła Podstawowa w Lubani	170kW	olej opałowy
Zespół Szkół w Sadkowicach	350kW	ekogroszek
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Trębaczewie	50kW	ekogroszek
Szkoła Podstawowa w Kłopcynie	85kW	ekogroszek

Instalacje OZE

Obecnie coraz powszechniejsze stają się w gminie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do zaspokajania potrzeb energetycznych, w tym do pozyskiwania energii elektrycznej. Instalacje takie będą powstawały przy indywidualnych budynkach mieszkalnych, obecnie na terenie gminy Mie ma jeszcze istniejących instalacji.

Tabela 11. Wykaz wydanych decyzji o warunkach zabudowy dla elektrowni fotowoltaicznych (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Decyzja administracyjna	Data wydania decyzji	Moc zamierzenia inwestycyjnego	Teren inwestycji (działka/ki, obręb)
17/2019	30.09.2019	Bez wskazanej mocy	276, 278 i 280 obręb Kaleń
21/2019, 2/2019	19.11.2019	do 1MW	61/1 i 61/2 obręb Bujały
30/2019	31.01.2020	do 1 MW	50 obręb Bujały
31/2019	23.01.2020	do 1 MW	98 obręb Bujały

9/2020	06.03.2020	do 1 MW	34 obręb Przyłuski
11/2020	23.03.2020	do 1 MW	635 obręb Jajkowiec
35/2020	15.10.2020	do 2 MW	167 obręb Przyłuski
8/2021	02.04.2021	do 1 MW	9/2 obręb Lubania
9/2021	09.04.2021	do 1 MW	43/1 obręb Gogolin
22/2021, 3/2021	30.07.2021	do 1 MW	1, 2/2 obręb Lewin
24/2021	16.08.2021	do 1 MW	193, 194, 195 obręb Lewin
25/2021, 6/2021	16.08.2021	do 1 MW	475, 476, 477, 478 obręb Lewin
34/2021	23.09.2021	do 1 MW	34 obręb Przyłuski
35/2021	08.10.2021	do 1 MW	5, 6, 7 obręb Lewin
38/2021	02.11.2021	do 1 MW	43/2 obręb Gogolin
39/2021	04.11.2021	do 1 MW	230 obręb Żelazna Nowa

Podsumowanie

- Gmina posiada korzystne położenie względem ośrodków miejskich, dogodne połączenia komunikacyjne umożliwiające sprawny dojazd do tych ośrodków;
- W gminie występuje dobra jakość gleb oraz dobre warunki klimatyczne sprzyjające rozwojowi rolnictwa i sadownictwa (gmina zagłębem sadowniczym);
- Bliski rynek zbytu produktów rolnych i sadowniczych;
- Dobry stan środowiska przyrodniczego gminy Sadkowiec jest jednym z najważniejszych walorów i czynników rozwojowych w kierunku rolnictwa ekologicznego oraz rozwoju agroturystyki;
- Dobrze rozwinięte rolnictwo i sadownictwo, gmina zagłębem sadowniczym;
- Pomimo dużego wysiłku inwestycyjnego gminy i powiatu w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej, parametry techniczne i użytkowe części dróg powiatowych i gminnych nie odpowiadają wymaganym standardom. Wiele odcinków dróg nie posiada dostatecznej nośności – bardzo ważnego parametru technicznego, przy obecnym stałym wzroście przewozu towarów transportem kołowym. Postępująca degradacja dróg wymaga przeprowadzania znacznego zakresu remontów bieżących, poprawy stanu poboczy i odwodnienia;
- Podnoszenie tożsamości, świadomości i wartości lokalnej powinno wpłynąć na zerwanie z poczuciem zaściankowości poprzez m.in., oferowanie miejsc pracy poza rolnictwem;
- Zwiększające się zasoby mieszkaniowe gminy, świadczą o nieustannym dążeniu do poprawy warunków mieszkaniowych (także młode pokolenia szukają swoich własnych siedlisk);

- Brak w pełni rozwiniętego systemu kanalizacyjnego gminy może ograniczać dalszą konkurencyjność osiedleńczą gminy;

2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE

2.1. Potencjał demograficzny

Podstawową kwestią ocenianą w procesie diagnozowania jest struktura demograficzna oraz kierunki jej zmian. Potencjał demograficzny jest jednym z ważniejszych czynników, jaki wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Gmina Sadkowice (wg stanu na koniec 2020 roku) liczy ogółem 5461 mieszkańców, w tym 2756 mężczyzn i 2705 kobiet. Średnia gęstość zaludnienia wynosi ok. 45 osób/km². W ostatnich latach obserwuje się niewielką tendencję spadkową liczby ludności zamieszkującej gminę.

Tabela 12. Demografia w gminie Sadkowice w latach 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba ludności ogółem	5673	5631	5573	5503	5461
Mężczyźni	2893	2869	2834	2782	2756
Kobiety	2780	2762	2739	2721	2705

Wykres 3. Liczba ludności gminy Sadkowice w latach 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach)

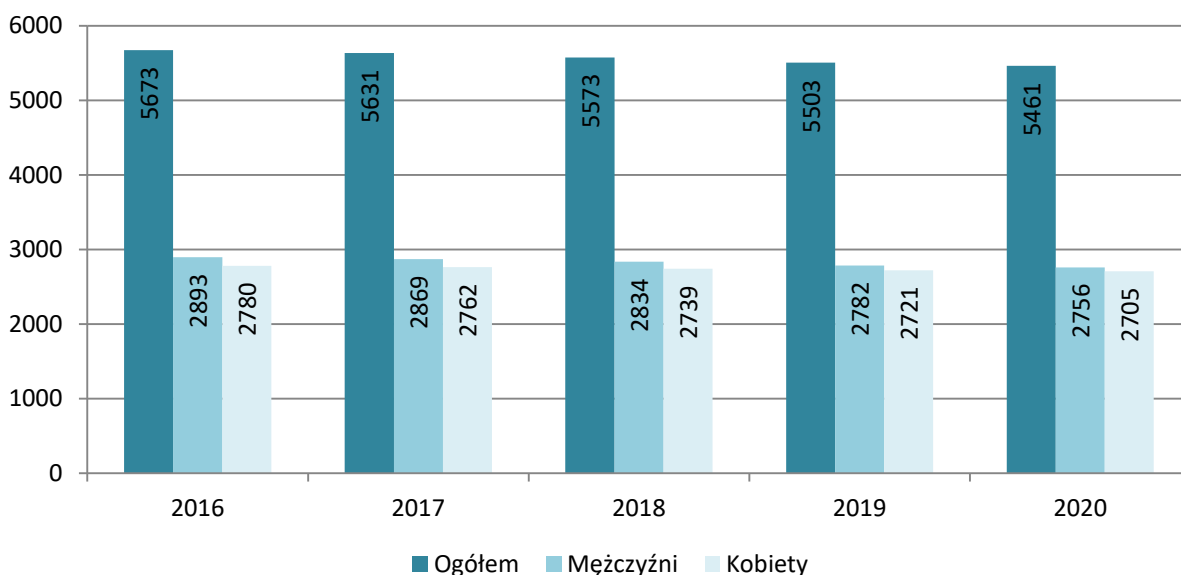

Tabela 13. Porównanie wybranych wskaźników demograficznych gminy Sadkowice do wskaźników demograficznych powiatu rawskiego i województwa łódzkiego w roku 2020 (GUS, 2020)

Wskaźnik	Gmina Sadkowice	Powiat rawski	Województwo łódzkie
Gęstość zaludnienia (osoba na 1km ²)	45	75	134
Współczynnik feminizacji (kobiety na 100 mężczyzn)	100	103	110
Małżeństwa na 1000 ludności (‰)	4,81	3,06	3,58
Małżeństwa ogółem	26	197	8755
Urodzenia żywe na 1000 ludności (‰)	10,74	10,31	8,53
Urodzenia żywe ogółem	58	500	20891
Zgony na 1000 ludności (‰)	13,52	13,05	14,62
Zgony ogółem	73	633	35 807
Przyrost naturalny na 1000 ludności (‰)	-2,78	-2,74	-6,09
Przyrost naturalny ogółem	-15	-133	-14916
Saldo migracji na 1000 ludności (‰)	-1,67	-2,62	-0,68
Saldo migracji ogółem	-9	-127	-1672
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	-3,9	-4,3	-0,68

Stopień koncentracji ludności w poszczególnych miejscowościach gminy jest nierównomierny i uzależniony od wielkości obszaru jednostki osadniczej, jej położenia, rodzaju pełnionej funkcji oraz zagospodarowania terenu. Analizując obszar gminy należy zauważyć, iż najludniejszymi sołectwami są Sadkowice, Trębaczew, Kaleń, Żelazna i Lubania. Najmniej zaludnione sołectwo to Rokitnica Kąty 36 osób oraz Gacpary, Gogolin i Nowy Kaleń.

Tabela 14. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach na koniec 2020 (Raport o stanie gminy za 2020 rok)

Sołectwo	Liczba ludności
Broniew	60
Bujały	202
Celinów	84
Gacpary	64
Gogolin	64
Jajkowice	234
Kaleń	391
Kłopoczyn	256
Lewin	143

Lipna	96
Lubania	276
Lutobory	168
Nowe Sadkowice	120
Nowe Szwejkki	209
Nowy Kaleń	68
Nowy Kłopotczyn	268
Olszowa Wola	237
Paprotnia	295
Pilawy	78
Przyłuski	100
Rokitnica Kąty	36
Rzymiec	76
Sadkowice	547
Skarbkowa	186
Studzianki	88
Trębaczew	479
Turobowice	121
Zabłocie	113
Zaborze	114
Żelazna	286
RAZEM	5461

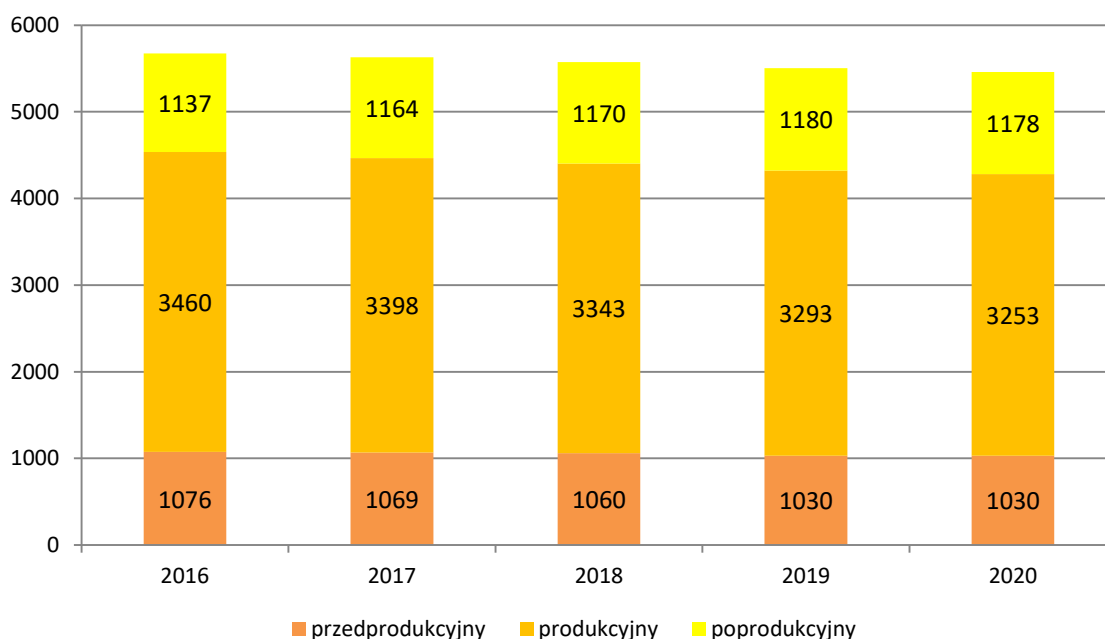
W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku uwidacznia się duży udział ludności pozostającej w wieku produkcyjnym. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi potencjalne zasoby pracy. W analizowanym okresie liczebność tej grupy wiekowej stale się zmniejsza. W roku 2016 na terenie gminy zamieszkiwało 60,1% osób w wieku produkcyjnym, natomiast w roku 2020 liczba ludności w wieku produkcyjnym stanowiła 59,6% ogółu ludności gminy. Wzrosła natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, w 2016 roku stanowiła 20% ludności, w 2020 roku 21,6% ogółu ludności. Nie są to bardzo drastyczne zmiany, ale wskaźniki demograficzne dla gminy nie są korzystne, prognozują dalszy wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla gminy Sadkowice wynoszą (GUS 2020):

- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 70,5 osoby,

- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – 127,0 osób,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 96,4 osoby,
- współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi – 30,8 osoby,
- odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem – 19,8 osoby.

Zamieszczone powyżej wskaźniki pokazują poziom zaawansowania procesu powolnego starzenia się ludności gminy. Wysokie wartości wskaźników obciążenia demograficznego ma niekorzystny wpływ na lokalny rynek pracy. Wysoki wskaźnik oznacza sytuację, w której zbyt duży odsetek ludności utrzymuje się z socjalnych źródeł dochodów. Ze społeczno-ekonomicznego, a także demograficznego punktu widzenia istotna jest relacja ludności w wieku nieprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten informuje o stopniu ekonomicznego obciążenia ludności stanowiącej potencjalne zasoby pracy ludnością pozostałą. Przyczyną deformacji struktury wieku mieszkańców gminy są głównie wzmożone migracje, przy utrzymującym się ujemnym wskaźniku przyrostu naturalnego.

Wykres 4. Struktura ludności gminy według ekonomicznych grup wieku (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Do niekorzystnych zjawisk demograficznych zachodzących w gminie należą:

- sukcesywny spadek liczby ludności gminy,
- zmniejszająca się liczba ludności w wieku produkcyjnym,
- starzenie się społeczeństwa – zbyt mała różnica pomiędzy wskaźnikami osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym,
- prognozy demograficzne zakładające dalszy spadek liczby mieszkańców.

2.2. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Ocena poziomu życia mieszkańców gminy związana jest z oceną poziomu zaspokojenia ich potrzeb materialnych oraz z jakością życia. Struktura źródeł utrzymania mieszkańców gminy pokazuje, iż część ludności utrzymuje się ze świadczeń społecznych.

Świadczenia z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Sadkowice realizuje Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Sadkowicach (GOPS). GOPS realizuje zadania własne gminy zgodnie z wymogami określanymi przez przepisy prawa stosownie do zaleceń Wójta Gminy, oraz zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej na mocy przepisów prawnych i ustaleń Wojewody Łódzkiego. Ośrodek w Sadkowicach w/w zadania realizuje w ramach środków określonych w budżecie gminy. Na realizację zadań zleconych i dofinansowanie do zadań własnych GOPS otrzymuje dotacje z budżetu państwa oraz środki z budżetu gminy na realizację zadań własnych o charakterze obowiązkowym.

Tabela 15. Środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną w latach 2016-2020 według źródeł pochodzenia (GOPS w Sadkowicach)

Rok	Środki finansowe na realizację zadań własnych (zł)	Środki finansowe na realizację zadań zleconych (zł)
2016	944 612	6 451 929
2017	1 008 546	8 002 155
2018	1 042 877	7 900 883
2019	1 116 386	8 102 832
2020	1 169 958	8 876 600

Poza zadaniami wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej Sadkowicach realizuje również zadania wynikające z innych ustaw: ustawy o dodatkach mieszkaniowych, ustawy o prawie energetycznym (dodatki energetyczne), ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (świadczenie wychowawcze - tzw. 500+) – od 2022 roku zadanie przejął ZUS, ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, program „Dobry start” (tzw. 300+) – od lipca 2021 roku zadanie przejął ZUS, ustawy o Karcie Dużej Rodziny - „Karta Dużej Rodziny”. GOPS kieruje również osoby do pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (we współpracy ze Stowarzyszeniem „Szansa” w Rawie Mazowieckiej – żywność z Banku Żywności). W 2020 roku do Banku Żywności zgłoszono 68 rodzin, w których jest 248 osób korzystających z pomocy rzeczowej (paczki żywnościowej) realizowanych za pośrednictwem Stowarzyszenia Abstynenckiego „Szansa” w Rawie Mazowieckiej); na 1 osobę przypadła paczka 7,50 kg.

GOPS w Sadkowicach zapewnia również obsługę administracyjną (biurową) Zespołowi Interdyscyplinarnemu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W 2020 roku odbyło się 7

posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. Utworzono 1 grupę roboczą. Jedenaście rodzin zostało objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

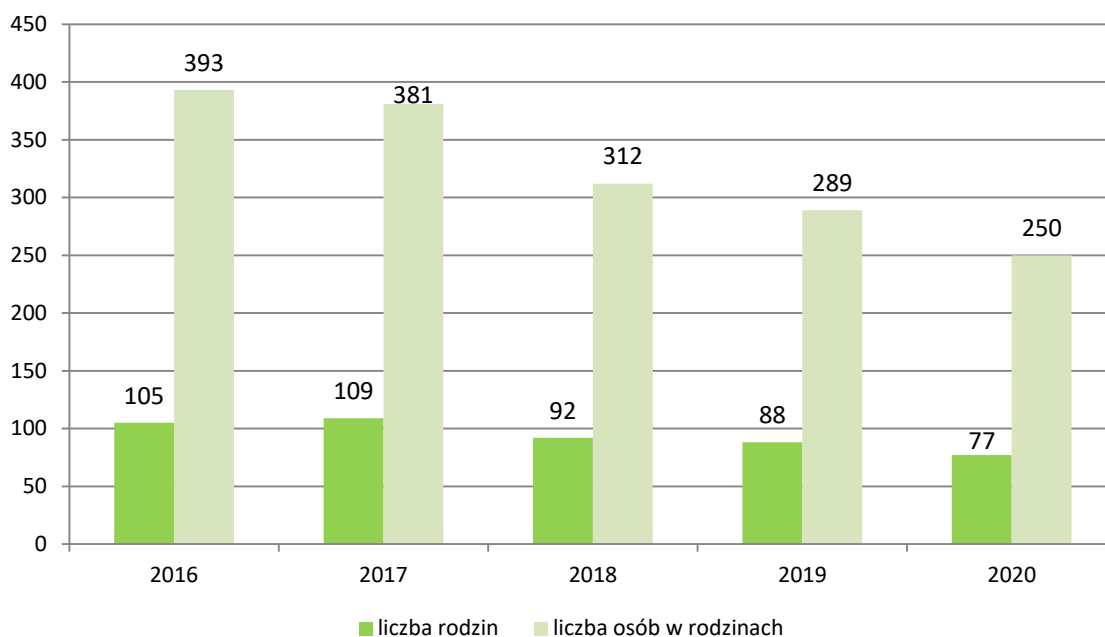
Ponadto Ośrodek współpracuje ze Stowarzyszeniem „Szlachetna Paczka”, zwrócił się do Redakcji programu TV „Nasz nowy dom” o wyremontowanie domu dla jednego podopiecznego, współpracuje z innymi lokalnymi oraz ogólnopolskimi fundacjami i stowarzyszeniami, parafiami, współpracuje z Warsztatami Terapii Zajęciowej w Rawie Mazowieckiej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rawie Mazowieckiej (Interwencja Kryzysowa itp.). W 2020 roku GOPS wystąpił ponadto z prośbą do Fundacji „Fabryka Marzeń” oraz Fundacji „Renovo” o pomoc dla podopiecznych.

Tabela 16. Liczba rodzin/ osób w rodzinach korzystających z pomocy GOPS (GOPS w Sadkowicach)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających z pomocy	105	109	92	88	77
Liczba osób w rodzinach	393	381	312	289	250

W gminie od kilku lat wśród dominujących powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej znajdują się bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niepełnosprawność oraz długotrwała choroba. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w formie pieniężnej i niepieniężnej w 2020r. wynosiła 250. Stanowiło to 4,58% ogółu mieszkańców gminy. Liczba rodzin objętych pomocą GOPS w 2020r. zmniejszyła się o 11 w stosunku do poprzedniego roku, natomiast liczba osób w tych środowiskach o 39.

Tabela 17. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy GOPS w Sadkowicach w latach 2016-2020 (GOPS w Sadkowicach)

Ze świadczeń pomocy społecznej korzystają osoby, które z różnych przyczyn znajdują się w trudnej sytuacji, a ich rozwiązanie lub zmniejszenie skutków trudności wymaga różnorodnych form wsparcia, od świadczeń pieniężnych poprzez pomoc usługową,

umieszczenie w ośrodkach wsparcia, poradnictwo specjalistyczne, pogłębioną pracę socjalną czy też wsparcie asystenta rodziny. Głównym narzędziem w pracy pracowników socjalnych jest wywiad środowiskowy, który służy zgłębieniu przyczyn trudnych sytuacji życiowych.

W 2020 roku w ramach realizowanych zadań przez GOPS, pomocą społeczną objętych zostało 250 osób w 77 rodzinach, natomiast pracę socjalną wykonano w 32 rodzinach. Wypłacono 23 zasiłki stałe, 16 zasiłków okresowych, 39 zasiłków celowych i celowych specjalnych, dożywianiem objęto 91 osób. Z terenu gminy 15 mieszkańców zostało skierowanych przez GOPS do DPS i korzysta z usług, których koszty stanowią kwotę 346 925,00 zł rocznie. Jedna osoba przebywa w Schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, natomiast 2 osoby korzystały z usług opiekuńczych na terenie gminy.

Tabela 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS według powodu jej przyznania w latach 2016-2020 (GOPS w Sadkowicach)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Ubóstwo	6	7	2	0	1
Bezdomność	0	1	1	1	0
Bezrobocie	12	17	11	5	3
Niepełnosprawność	31	35	31	28	28
Długotrwała choroba	41	41	33	24	20
Ochrona macierzyństwa	25	23	23	24	18
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	58	64	44	39	40
Alkoholizm	1	2	0	1	0
Trudności po opuszczeniu zakładu karnego	1	2	2	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna/ Zdarzenie losowe	0	0	3	0	0

W ramach świadczeń rodzinnych GOPS w 2020 roku wypłacił 7397 zasiłków rodzinnych dla 681 osób w 345 rodzinach, 12156 świadczeń wychowawczych dla 1068 osób w 599 rodzinach, 1057 zasiłków pielęgnacyjnych dla 98 osób, 343 świadczeń pielęgnacyjnych 31 osobom, 69 specjalnych zasiłków opiekuńczych dla 6 osób, 35 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka. 19 podopiecznych objęto składkami na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz 24 osoby korzystające ze świadczeń rodzinnych. Z funduszu alimentacyjnego wypłacono 219 świadczeń dla 19 osób w 12 rodzinach. W gminie przyznawana jest Karta Dużej Rodziny dla rodzin z trójką i większą liczbą dzieci, w 2020 roku karty wydano dla 16 rodzin z terenu Gminy Sadkowice.

Na terenie gminy występuje zjawisko bezdomności – w 2020 roku problem ten dotyczył 1 osoby. Wśród dominujących problemów takich osób wymienić należy alkoholizm,

bezrobocie, włośćogostwo, niepełnosprawność fizyczną, choroby i zaburzenia psychiczne, brak stałego źródła dochodu. Bieżąca praca z takimi osobami to działania zmierzające do zaspokojenia najbardziej elementarnych potrzeb bytowych oraz umożliwienie dostępu do świadczeń zdrowotnych. Równocześnie prowadzona jest praca socjalna na rzecz wyjścia z bezdomności.

Tabela 19. Udzielone zasiłki stałe, celowe i usługi opiekuńcze realizowane przez GOPS w Sadkowicach w latach 2016-2020 (GOPS w Sadkowicach)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Udzielanie schronienia	0	1	2	2	1
Sprawianie pogrzebu	0	0	0	1	2
Usługi opiekuńcze)	1	1	1	2	2
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków w wyniku zdarzenia losowego	0	1	3	0	0
Zasiłki celowe i pomoc w naturze	43	48	39	27	39
Liczba rodzin zastępczych	4	4	4	6	5
Liczba osób niepełnosprawnych pod opieką GOPS	31	35	31	28	28

Przy powszechnym zjawisku starzenia się społeczeństwa, problem opieki nad osobami starszymi staje się coraz poważniejszy. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia, które zapewni im jak najdłuższe utrzymanie we własnym środowisku. Osobom takim należy zagwarantować dostępność do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych oraz intelektualnych i zdrowotnych. Problem ludzi starszych jest trudny do rozwiązania zwłaszcza na terenach wiejskich, gdzie często brakuje odpowiedniego zaplecza zdrowotnego, ale także klubów i świetlic, gdzie starsi ludzie mogliby się spotykać. Często w miejscowościach wiejskich jedynym miejscem spotkań jest kościół i koła wokół niego zrzeszone (organizowanie wycieczek, pielgrzymek, pomocy itp.).

Od 2009 roku na terenie gminy funkcjonuje Klub Seniora „Promyk”, który w dawnym budynku przedszkola w Sadkowicach prowadzi co tydzień spotkania zapewniając bogatą ofertę kulturalną i rekreacyjną. W programie klubu są m.in. kurs szydełkowania, mini kurs gotowania, mini kurs obsługi komputera, gry, wycieczki, spotkania z ciekawymi ludźmi, a także porady prawne, lekarskie, spotkania z dietetykiem, rehabilitantem, czy psychologiem.

W celu zapewnienia efektywnej pomocy osobom korzystającym ze wsparcia GOPS pracownicy Ośrodka współpracują m.in. z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Rawie Mazowieckiej Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Rawie Mazowieckiej, Warsztatami Terapii Zajęciowej w Rawie Mazowieckiej, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sadkowicach, kuratorami sądowymi, pedagogami szkolnymi, lekarzami

rodzinnymi, pielęgniarkami środowiskowymi, Powiatowym Urzędem Pracy w Rawie Mazowieckiej, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Rawie Mazowieckiej, Urzędem Gminy w Sadkowicach, policją, Szlachetną Paczką.

Potrzeby inwestycyjne gminnego Ośrodka pomocy społecznej w Sadkowicach:

- dokończenie termomodernizacji budynku - siedziby GOPS wewnątrz budynku (wymiana starej instalacji centralnego ogrzewania),
- remont wnętrza budynku siedziby GOPS (malowanie ścian, wymiana wykładzin podłogowych, sanitariatów),
- zorganizowanie pomieszczenia na archiwum, pokoju socjalnego; zakup zestawu komputerowego;
- utwardzenie wjazdu do siedziby GOPS, utworzenie miejsc parkingowych przed budynkiem GOPS, wymiana furtki i bramy wjazdowej.

W gminie w zakresie ochrony zdrowia funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kaleniu KALMED s.c., który świadczy usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej. Specjalistyczną oraz szpitalną opiekę medyczną mieszkańcom gminy zapewnia Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowym mieście nad Pilicą oraz Samodzielny publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rawie Mazowieckiej.

2.3. Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2020 poz. 713 ze zm.), zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: (...) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego, (...). Troska samorządu o porządek publiczny, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańcom, niski stopień przestępczości to czynniki, które mają istotny wpływ na stopień atrakcyjności danego obszaru zarówno, jako miejsca zamieszkania, inwestowania czy też pobytu turystycznego.

Podstawowymi organami państwa, powołanymi do zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego są policja oraz straż pożarna. Za bezpieczeństwo mieszkańców gminy Sadkowice odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Rawie Mazowieckiej. Sprawami bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ratownictwa ogólnego zajmują się Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Rawie Mazowieckiej oraz 8 jednostek OSP mieszczące się w Sadkowicach (jednostka posiada certyfikat KSRG), oraz miejscowościach Lubania, Olszowa Wola, Żelazna, Kaleń, Trębaczew, Kłopoczyn i Lutobory. We wszystkich jednostkach działa społecznie - 264 druhów. Na stanie straży są: 2 średnie samochody, w tym jeden nowy- marki VOLVO zakupiony w 2017 roku dla OSP Sadkowice oraz 6 lekkich samochodów marki Ford, Lublin i Żuk. Każda jednostka posiada własną remizę strażacką wraz z garażem wyposażonym w sprzęt ratowniczy. Przy OSP w Lubani działa orkiestra strażacka licząca - 15 osób. W 2020 roku w związku z występującym zagrożeniem epidemiologicznym wszystkie jednostki OSP brały udział w dystrybucji maseczek ochronnych

na terenie gminy dla mieszkańców, przekazanych przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów oraz płynów dezynfekcyjnych do szkół. Druhowie strażacy biorą czynny udział w wyjazdach do pożarów i miejscowych zdarzeń. W 2020 roku jednostka OSP z Sadkowic będąca w KSR do pożarów wyjechała 13 razy, a do innych zdarzeń 30 razy. Jednostka OSP Kłopoczyn wyjechała 4 razy, OSP Trębaczew 1 raz, i OSP Lubania 3 razy. OSP współpracują również z jednostkami kultury oraz klubami sportowymi w zakresie współorganizowania imprez kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych.

Tabela 20. Wyposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w gminie (stan na koniec 2020 roku)

Jednostka	Wyposażenie
OSP Sadkowice	Samochód pożarniczy średni marki VOLVO Samochód pożarniczy lekki MARKI Lublin plus sprzęt pożarniczy oraz specjalistyczny sprzęt ratownictwa pożarniczego i drogowego
OSP Lubania	Samochód pożarniczy średni marki Jelcz plus sprzęt pożarniczy
OSP Olszowa Wola	Samochód pożarniczy lekki marki FORD plus sprzęt pożarniczy
OSP Żelazna	Samochód pożarniczy lekki marki FORD plus sprzęt pożarniczy
OSP Kaleń	Samochód marki ŻUK plus sprzęt pożarniczy
OSP Trębaczew	Samochód marki ŻUK plus sprzęt pożarniczy
OSP Kłopoczyn	Samochód marki LUBLIN i przyczepka do sprzętu pożarniczego plus sprzęt pożarniczy
OSP Lutobory	Motopompa plus podstawowy sprzęt pożarniczy

2.4. Edukacja

Jedną z najbardziej kluczowych dziedzin zarówno w wymiarze ogólnokrajowym jak i lokalnym jest edukacja. Im bardziej wykształcone społeczeństwo, tym szybciej i lepiej potrafi dostosować się do realiów dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej i społecznej. W obszarze wychowania przedszkolnego i edukacji, rolą samorządu jest zapewnienie warunków kształcenia uczniów oraz dążenie do zapewnienia wysokich standardów nauczania zarówno na poziomie przedszkolnym jak i szkolnym (w zakresie szkół podstawowych). Poziom nauczania ma znaczenie dla konkurencyjności gminy. Edukacja na wysokim poziomie jest czynnikiem, który z jednej strony może przyciągać nowych mieszkańców, zwłaszcza ludzi młodych z dziećmi a z drugiej strony może zapobiegać rezygnacjom rodziców z placówek oświatowych na terenie miejsca zamieszkania. Zadaniem lokalnych władz jest utrzymywanie obiektów i placówek oświatowych, zatrudnienie i monitoring pracy kadry dydaktycznej, organizacja zajęć edukacyjnych a także wspieranie uzdolnionych uczniów.

Źródłami finansowania oświaty są: subwencja oświatowa, która z reguły wystarcza na pokrycie zaledwie części wydatków związanych z edukacją oraz dochody własne samorządu.

Wydatki gminy na oświatę i wychowanie oraz edukację i opiekę wychowawczą w 2020r. stanowiły 35,24% wydatków ogółem (10 115 129,67 zł).

Gmina odznacza się dobrą dostępnością do szkół podstawowych i przedszkoli. Bazę oświatową w gminie na koniec 2020 roku stanowią 4 placówki: Zespół Szkół w Sadkowicach, Szkoła Podstawowa w Lubani, Szkoła Podstawowa w Kłopcynie oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny w Trębaczewie. W roku szkolnym 2020/2021 do szkół podstawowych uczęszczało 474 uczniów, opieką przedszkolną objętych było 181 wychowanków.

Tabela 21. Informacje o placówkach oświatowych na terenie gminy Sadkowice – rok szkolny 2021/2022 (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Liczba uczniów/ przedszkolaków	Liczba nauczycieli/etaty	Liczba sal dydaktycznych	Powierzchnia użytkowa (m ²)	Sale gimnastyczne/ zaplecze dodatkowe
Zespół Szkół w Sadkowicach				
242 uczniów 97 przedszkolaków	31 osób etaty 29,56	21	3940	sala gimnastyczna (228m ²), świetlica (72m ²), biblioteka (53,55m ²), pracownia komputerowa (36m ²)
Szkoła Podstawowa w Lubani				
128 uczniów 40 przedszkolaków	21 osób etaty 19,5	14	2108	2 pracownie komputerowe, sala gimnastyczna (220m ²), stołówka, świetlica, ekopracownia, gabinet pedagoga, gabinet profilaktyki zdrowotnej
Szkoła Podstawowa w Kłopcynie				
62 uczniów 32 przedszkolaków	22 osoby etaty 11,33	10	521	pracownia komputerowa
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Trębaczewie				
42 uczniów 12 przedszkolaków	14 osób etaty 10,66	8	330	pracownia komputerowa

Placówki oświatowe na terenie gminy realizują programy profilaktyczne o zdrowym żywieniu, o bezpieczeństwie oraz o uzależnieniach. Na terenie szkół organizowane są stosowanie do możliwości bezpłatne zajęcia dodatkowe, takie jak: koła przedmiotowe związane z realizacją treści programowych poszczególnych przedmiotów, gry sportowe zgodnie z zainteresowaniami i możliwościami oraz dodatkowe zajęcia wyrównawcze.

W 2020 roku w związku z zagrożeniem epidemiologicznym i zawieszeniem zajęć szkolnych, gmina realizowała 3 projekty wyposażenia szkół w zestawy komputerowe - laptopy i zestawy słuchawkowe do nauki zdalnej:

- 1) projekt pn. „GAZ-SYSTEM dla edukacji” Operator Gazociągów Przesyłowych przekazał gminie kwotę pieniężną w wysokości 30 000,00 zł na zakup sprzętu do prowadzenia lekcji w modelu zdalnym. W ramach tego projektu zakupiono 11 szt. laptopów z oprogramowaniem i 11 szt. zestawów słuchawkowych i przekazano do szkół podstawowych na terenie gminy,
- 2) projekt – realizowany w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa - zdalna szkoła - wsparcie ogólnopolskiej sieci edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego Operator programu przekazał gminie na realizację projektu kwotę 59 254,02 zł. W ramach projektu zakupiono 22 szt. laptopów z oprogramowaniem i zestawami słuchawkowymi. Sprzęt trafił do szkół podstawowych na terenie gminy,
- 3) projekt – realizowany w ramach programu operacyjnego Polska Cyfrowa – zdalna szkoła „+” W ramach projektu gmina otrzymała kwotę 93 918,00 zł. Z otrzymanych środków zakupiono 40 szt. laptopów z oprogramowaniem i zestawami słuchawkowymi. Laptopy przekazano do szkół.

Łącznie do szkół przekazano 73 laptopy na łączną kwotę 183 175,02 zł. Dzięki dotacjom do szkół trafił nowoczesny sprzęt do zdalnego nauczania.

W Zespole Szkół w Sadkowicach oraz Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Trębaczewie z uwagi na zły stan techniczny, wymienione zostały kotły centralnego ogrzewania wraz z niezbędnym osprzętem technicznym. Ponadto gmina wykonała inwestycje polegające na modernizacji boisk sportowych w Zespole Szkół w Sadkowicach i w Szkole Podstawowej w Lubani.

2.5. Kultura, sport i rekreacja

Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2021 poz. 1372) określa zadania własne gminy, które mają na celu „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty”. Jednym z wymienionych w ustawie zadań są sprawy związane z kulturą, sportem i rekreacją. Należy dodać, że część tych działalności realizują prywatne podmioty w zakresie komercyjnych usług oraz organizacje pozarządowe (np. stowarzyszenia).

Funkcję instytucji kultury na terenie gminy pełni Gminna Biblioteka Publiczna w Sadkowicach z filią w Lubani. Podstawowym zadaniem biblioteki jest upowszechnianie czytelnictwa, służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, edukacyjnych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy i nauki, rozwojowi kultury.

W zasobach Gminnej Biblioteki Publicznej znajduje się 24 015 woluminów oraz 27 audiobooków, natomiast filia GBP w Lubani posiada 6975 woluminów. W trakcie 2020 roku zakupiono dla GBP w Sadkowicach 798 książek w tym 397 woluminów i 27 audiobooków z dotacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa. 296 zapisanych czytelników do GBP

w Sadkowicach w 2020 roku wypożyczyło 3600 książek, odpowiednio w filii w Lubani 145 zapisanych czytelników wypożyczyło 1721 książek.

Gminna Biblioteka Publiczna prenumeruje i udostępnia czasopisma: „Victor” (miesięcznik dla uczniów klas 7 i 8), „Victor Junior”, „Dziennik Łódzki”, „Głos Rawy Mazowieckiej i okolicy” oraz numery archiwalne czasopisma Cogito. Biblioteka otrzymuje także nieodpłatnie i udostępnia czasopismo samorządowe województwa łódzkiego „łódzkie.pl”. GBP dokonała komputeryzacji zbiorów i obecnie można skorzystać z elektronicznego wypożyczania książek. W elektronicznym katalogu biblioteki znajduje 9976 książek.

Ponadto biblioteka w Sadkowicach oraz filia w Lubani organizują zajęcia dla dzieci i dorosłych. Odbyły się m.in. warsztaty „Wielkanocne osikowe ozdoby” zorganizowane we współpracy z klubem seniora „Promyk”. Rok 2020 był bardzo trudny dla bibliotek w związku z epidemią COVID-19. GBP w Sadkowicach przez 47 dni była zamknięta dla czytelników, a filia w Lubani przez 16 dni. Ograniczenia miały decydujący wpływ na spadek liczby czytelników oraz mniejszą liczbę wypożyczeń.

Dużym problemem dla biblioteki jest brak miejsca na powiększający się z roku na rok księgozbiór, bardzo małe i ciasne dwa pomieszczenia mające łącznie 42m² oraz mało komfortowe warunki wypożyczania dla czytelników jak i bibliotekarza. Z racji trudnych warunków lokalowych spotkania czytelnicze czy warsztaty odbywają się na terenie Zespołu Szkół im. Janusza Korczaka w Sadkowicach lub w klubie seniora „Promyk”.

Oprócz wspomnianych powyżej bibliotek organizacją życia kulturalnego na terenie gminy zajmują się między innymi: świetlica środowiskowa w Bujalach, Lubani, Lewinie i Rzymcu oraz świetlice przy OSP w Olszowej Woli i Lutoborach.

Na terenie gminy funkcjonują kluby sportowe: Akademia Piłkarska Sadkowice, Ludowy Uczniowski Klub Sportowy (LUKS) „Sadkowice” – działający przy Zespole Szkół w Sadkowicach, Sadkowicki Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „Lubania”- działający przy Zespole Szkół w Lubani oraz Ludowy Klub Sportowy „BIO-SAD Sadkowice”.

2.6. Dziedzictwo kulturowe

Na stan i zasobność gminy w obiekty zabytkowe bezpośredni wpływ miały zaistniałe zdarzenia historyczne. Pierwsze wzmianki o wsi Sadkowice dotyczą roku 1428, kiedy już istniał kościół parafialny p.w. Dziesięciu Tysięcy Rycerzy Męczenników. W 1816 roku w Królestwie Polskim utworzono gminy przy dworach w Kłopcynie, Olszowej Woli, Skarbkowej, Trębaczewie i Bujalach. W latach 1816-1866 istniała gmina przy dworze w Sadkowicach a od 1967 roku w Lubani. Obszar gminy rozwijał się na bazie majątków (folwarków) ze stopniowym zagęszczaniem zabudowy chłopskiej na gruntach uzyskanych w wyniku uwłaszczenia i parcelacji majątków. Głównymi śladami rozwoju osadnictwa są kościoły, cmentarze, dwory (pałace) i parki dworskie.

Na terenie gminy zachowały się liczne świadectwa historii - zabytki architektury - świadczące o rozwijającym się przed wiekami osadnictwie. W chwili obecnej reprezentują je dwory i zabudowania gospodarcze oraz parafialne kościoły rzymsko-katolickie wraz z obiektami

towarzyszącymi. Cennymi obiektami dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Sadkowice są:

- kościół parafialny pw. Dziesięciu Tysięcy Rycerzy Męczenników w Sadkowicach, zbudowany w latach 1884-1886 na miejscu świątyni drewnianej z XV w.. Murowany, tynkowany z prezbiterium zwróconym ku północy. Stropy belkowe z podsufitką, więźba dachowa stolcowo-jętkowa, dach kryty papą. Bazylika trójnawowa, elewacje przybrane formami neoromańskimi nawiązujące do romanizmu włoskiego. Z wyposażenia kościoła na uwagę zasługują: ambona w kształcie łodzi oraz rzeźby wielkiego ołtarza,

- kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego w Lubani wybudowany w roku 1887 (arch. Konstanty Wojciechowski), na miejscu świątyni drewnianej. Neogotycki, murowany z cegły, jednonawowy z prezbiterium trójbocznym, zakrystią i kruchtami. Nawa cztero-przęsłowa, sklepienie kolebkowe, na ścianach między oknami płaskie lizeny ze słupkami. Chór muzyczny z neogotyckim prospektem organowym. Od wschodu wieża zwieńczona attyką i szpiczastym hełmem. Wystrój wnętrza neogotycki,

- kościół parafialny pw. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Lewinie, kościół orientowany zbudowany w XVII w. z drzewa modrzewiowego konstrukcji zrębowej, szalowany, na podmurówce z kamienia polnego. Zabytkowe wnętrze: ołtarz główny Matki Boskiej Łaskawnej Lewińskiej z XVII w., dwa obrazy z XVIII w. przedstawiające biskupa Męczennika i Św. Antoniego, ambona z 1830r., 2 dzwony: „Stanisław” z 1892r. ważący ponad 120 kg, drugi „Michał” ważący 80 kg. Wnętrze kościoła odrestaurowano pod koniec lat osiemdziesiątych XX wieku.,

- zespół pałacowo-parkowy w Kaleniu: pałac klasycystyczny wybudowany ok. 1859r., odrestaurowany w 1990r., dobrze zachowany, budynek murowany z portykiem kolumnowym od wschodu, półkolistymi wykuszami od południa i zachodu oraz okrągłą wieżą przy narożniku północno-zachodnim. Wokół pałacu zabytkowy park krajobrazowy ze stawami i aleją wjazdową. Obecnie stanowi on własność prywatną,

- dwory wraz z parkami i alejami zabytkowymi w:

- Bujalach z pocz. XIX w. neoklasycystyczny. Budynek murowany z cegły, stropy ogniotrwałe Kleina. Więźba dachowa drewniana o konstrukcji jętkowej. Dach kryty blachą. Dwór na rzucie prostokąta z ryzalitami od wschodu i zachodu, gankiem od północy i gankiem z aneksem od południa. Jednokondygnacyjny, podpiwniczony z poddaszem nieużytkowym z czterospadowym dachem,
- „Emilin” w Jajkowicach z pocz. XIX w. Budynek klasycystyczny z eklektyczną wieżą, murowany, otynkowany, parterowy z podpiwniczeniem. Wieża dwukondygnacyjna pięcioboczna. Dach kryty blachą dwuspadowy,
- Paprotni murowany z cegły, tynkowany. Częściowo podpiwniczony, piwnice sklepione cegłą, Stropy drewniane, belkowe z podbitką. Dwór na rzucie prostokąta z ryzalitem od wschodu i gankiem od południa. Układ wnętrz dwutraktowy i trzytraktowy w części południowej. Brak określonego stylu,

- Zabłociu z ostatniej ćw. XIX w. Bez stylu, elementami snycerskimi nawiązuje do wzorów „stylu szwajcarskiego”. Obiekt wolnostojący otoczony parkiem, zbudowany z drewna modrzewiowego, otynkowany, podpiwniczony w części zachodniej. Dach dwuspadowy kryty blachą. Więźba dachowa krokwiowo-płatwiowa. Strop belkowy z podsufitką. Fasadą zwrócony ku północy, siedmiosiowa fasada ze środkowym ryzalitem ozdobionym balkonem. Boniowania na lizenach narożnych. Elewacja ogrodowa pięciosiowa ze schodami, elewacje szczytowe jednoosiowe;
- Sadkowicach zbudowany w XVIII w. Bez stylu, murowany z cegły na podmurówce z kamienia, tynkowany, cz. podpiwniczony. Stropy drewniane, więźba dachowa krokwiowo-płatwiowa dach kryty gontem i papą. Dwór na planie prostokąta z dwoma gankami, dwutraktowy z amfiladowym układem wnętrza.

- cmentarze w miejscowościach Sadkowice, Lubania, Lewin,

- kapliczki i krzyże przydrożne

Na obszarze gminy występują w wielu miejscach stanowiska archeologiczne podlegające ochronie. Największe skupiska stanowisk występują w rejonach miejscowości: Jajkowice, Paprotnia, Sadkowice, Szwejki Wielkie, Turobowice, Gacpary, Lutobory, Trębaczew, Kłopocznyn, Lipna, Olszowa Wola i Żelazna.

Tabela 22. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego z terenu gminy Sadkowice (WUOZ w Łodzi, www.wuoz-lodz.pl)

Miejscowość	Zabytek	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
Bujały	Dwór murowany z końca XIX w.	590/A	1983-07-28
Bujały	Park przydworski z aleją dojazdową (część) z początku XIX w.	573/A	1981-06-20
Bujały	Aleja parkowa z końca XIX w.	573/A	1981-06-20
Jajkowice	Dwór z początku XIX w.	609/A	1983-07-28
Jajkowice	Park przydworski z początku XIX w.	570/A	1981-06-20
Kaleń	Spichlerz z początku XIX w.	769/229	1967-12-27
Kaleń	Obora z początku XIX w.		
Kaleń	Pałac z połowy XIX w.	260/196	1967-12-27
Kaleń	Park krajobrazowy pałacowy z połowy XIX w.	768/228	1967-12-27
Lewin	Kościół drewniany parafialny rzym.-kat. pw. Matki Boskiej Szkaplerznej z połowy XVII w. przebudowany w XVIII w.	770/230	1967-12-27
Lewin	Dzwonnica drewniana przy kościele pw. Matki Boskiej Szkaplerznej z XVIII w.	771/231	1967-12-27
Lewin	Plebania przy kościele pw. Matki Boskiej		

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Sadkowiec

	Szkaplerznej z 1928 roku		
Lewin	Cmentarz przykościelny początku XIV w.	981 A	1994-11-16
Lewin	Cmentarz grzebalny rzymsko-katolicki z 1928r.		
Lubania	Kościół parafialny rzym.-kat. pw. Przemienienia Pańskiego z 1887 roku	A/517	1979-01-30
Lubania	Plebania przy kościele pw. Przemienienia Pańskiego z 1888 roku	A/517	1979-01-30
Lubania	Kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym z końca XIX w.	A/516	1979-01-30
Lubania	Cmentarz przykościelny z XV w.	977 A	19-10-1994
Lubania	Cmentarz rzymsko-katolicki – „stary” z I połowy XIX w.	810 A	22-11-1991
Lubania	Cmentarz rzymsko-katolicki – „nowy” z I połowy XX w.		
Paprotnia	Dwór z ok. 1820 roku	603/A	1983-07-28
Paprotnia	Park przydworski z początku XIX w.	574/A	1981-06-20
Sadkowiec	Dwór z początku XVIII w.	726-XI-45/ 1005 A	1956-11-13
Sadkowiec	Park przydworski z ok. 1887 roku	726/A	1984-06-01
Sadkowiec	Kościół parafialny rzym.-kat. pw. Dziesięciu Tysięcy Rycerzy Męczenników z lat 1855-1891	556/A	1981-03-25
Sadkowiec	Dzwonnica przy kościele pw. 10 tys. Rycerzy Męczenników z lat 1855-1891	556/A	1981-03-25
Sadkowiec	Cmentarz przykościelny z XVI w.	982 A	1994-11-17
Sadkowiec	Cmentarz rzymsko-katolicki z XIX w.	857 A	1992-01-03
Zabłocie	Dwór murowany z 4 ćw. XIX w.	589 / A	1983-07-28
Zabłocie	Spichlerz murowany z 1 ćw. XX w.		
Zabłocie	Park przydworski z XIX w. przekształcenie początek XX w.	A / 528	1980-05-05

Rysunek 6. Zabytki zlokalizowane na terenie gminy Sadkowiec (fotografie www.kultura.lodz.pl)

**Kościół parafialny pw. Dziesięciu Tysięcy Rycerzy
Męczenników w Sadkowicach**

**Kościół parafialny pw. Przemienienia Pańskiego w
Lubani**

**Kościół parafialny pw. Św. Stanisława Biskupa i
Męczennika w Lewinie**

Zespół pałacowo-parkowy w Kaleniu

Dwór w Bujalach

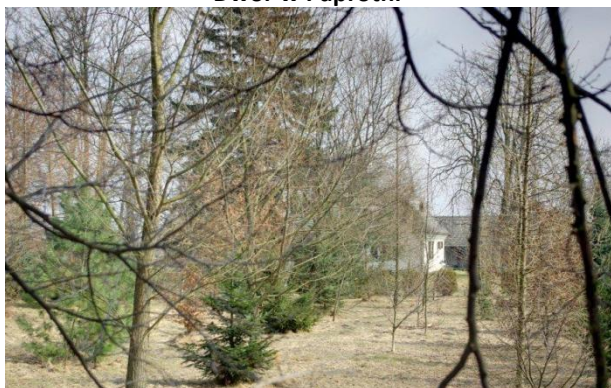
Dwór „Emilin” w Jajkowicach

Dwór w Paprotni

Dwór w Zabłociu

Dwór w Sadkowicach

2.7. Aktywność społeczna

Aktywność społeczna mieszkańców gminy przejawia się w działalności związków, stowarzyszeń, fundacji, kół oraz innych organizacji, które poprzez swoją działalność chronią dorobek kulturalny poprzednich pokoleń, służą młodzieży, uczą postaw ekologicznych, dbają o rozwój społeczno-kulturalny gminy. Ich działania skierowane są na pogłębienie integracji społecznej, rozwój potencjału kulturowego gminy, rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych oraz budowaniu tożsamości kulturowej regionu. Dzięki aktywności mieszkańców gminy, podejmowanej samodzielnie lub we współpracy z władzami samorządowymi, w istotny sposób zostaje wzbogacony zakres działań na rzecz mieszkańców gminy, przede wszystkim tych najbardziej potrzebujących opieki i wsparcia.

Z gminą współpracuje 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych oraz 6 Kół Gospodyń Wiejskich zlokalizowanych w miejscowościach: Bujały, „Jajkowanie” w Jajkowicach, Kaleniu, „Kłopczyńnianki” w Kłopczyźnie, Trębaczewie i Żelaznej. Zadania publiczne z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej wykonują kluby sportowe: Szkolny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Lubani oraz Akademia Piłkarska Sadkowice. Ponadto na terenie gminy działa Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Kłopczyźnie oraz Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Trębaczew.

Prężnie działającą nieformalną organizacją pozarządową jest Klub Seniora „PROMYK”, rekrutujący się głównie z członków Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów oraz inicjatywa społeczna pod nazwą „Wieś Jabłkowa” w Sadkowicach utworzona w ramach

wiosek tematycznych, projektu realizowanego przez Lokalną Grupę Działania „Kraina Rawki”, której członkiem jest gmina Sadkowice. Nadrzędnym celem Stowarzyszenia LGD „Kraina Rawki” jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich gmin: Biała Rawska, Cielądz, Kowiesy, Rawa Mazowiecka, Regnów, Sadkowice, Żelechlinek, Puszcza Mariańska oraz Wiskitki. Działania LGD „Kraina Rawki” ukierunkowane są na:

- społeczność poprzez działania na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego dzięki wspieraniu oddolnych inicjatyw mieszkańców oraz wspomaganie rozwoju i społeczności lokalnych,
- promocję regionu poprzez promowanie naszego regionu pod względem turystycznym i inwestycyjnym przy wykorzystaniu lokalnych zasobów kulturowych, historycznych oraz lokalnych usług i produktów,
- wyrównywanie szans poprzez przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i podejmowaniu działań na rzecz dzieci, młodzieży oraz osób powyżej 50 roku życia.

Podsumowanie

- Stosunkowo dobry poziom edukacji i dostępności do bazy edukacyjnej i sportowej;
- Następuje wzrost aktywności społecznej mieszkańców gminy, skierowany przede wszystkim na rozwój lokalny i poprawę warunków zamieszkania;
- Malejąca liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej świadczy o poprawie sytuacji materialnej mieszkańców gminy;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi na zasadach określonych w corocznie uchwalanym Programie współpracy gminy Sadkowice z organami pozarządowymi.

3. SFERA GOSPODARCZA

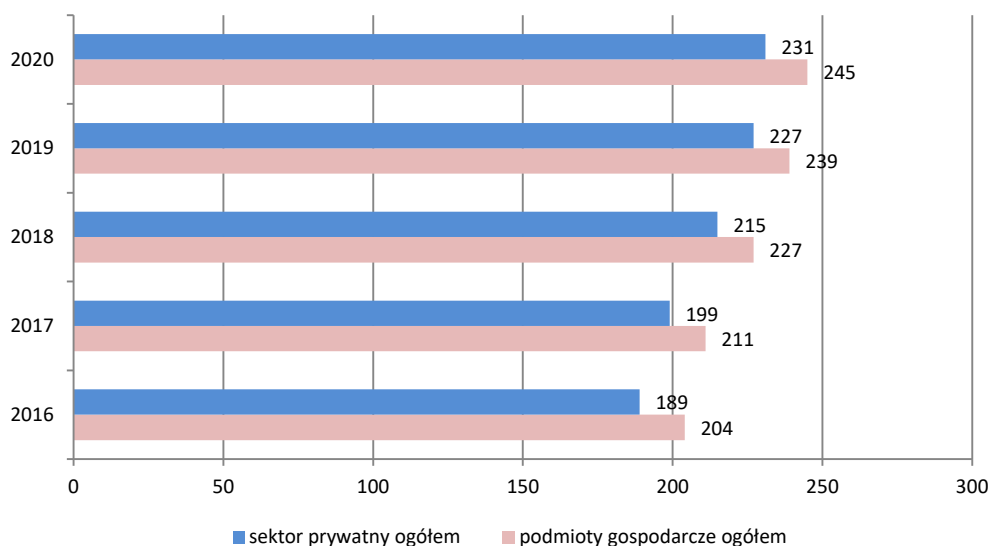
3.1. Aktywność gospodarcza

Rozwój gospodarczy oznacza proces pozytywnych zmian w gospodarowaniu: w działalności wytwórczej i redystrybucyjnej dóbr i usług, ich wymianie oraz zwiększanie potencjału ekonomicznego, wzrost dobrobytu i dobrostanu społeczności lokalnej. Towarzyszą im zmiany w stosunkach ekonomicznych i mechanizmie funkcjonowania gospodarki, które powinny zapewnić zachowanie naturalnych walorów środowiska przyrodniczego. Ten proces rozwojowy wyraża się w zwiększeniu i zmianie struktury zdolności wytwórczych gospodarki, rzeczywistej produkcji towarów i usług, ich redystrybucji, wymiany i ich konsumpcji. Zmienia się również mechanizm funkcjonowania gospodarki, charakter i formy rynku oraz rodzaje konkurencji, jak również sposoby i formy regulacyjnego oddziaływania państwa na rynki i poszczególne podmioty.

Wielkość i potencjał lokalnej gospodarki odgrywa kluczową rolę w określaniu celów rozwojowych w strategii. Aspekty gospodarcze związane z liczbą przedsiębiorstw, ich aktywnością oraz wielkością lokalnego rynku pracy uznawane są często za główne czynniki rozwoju lokalnego. Na terenie gminy brak jest dużych zakładów przemysłowych. Funkcjonujące podmioty gospodarcze to przede wszystkim małe i średnie zakłady rodzinne. Do wiodących branż w gminie należy sprzedaż hurtowa owoców i warzyw, usługi

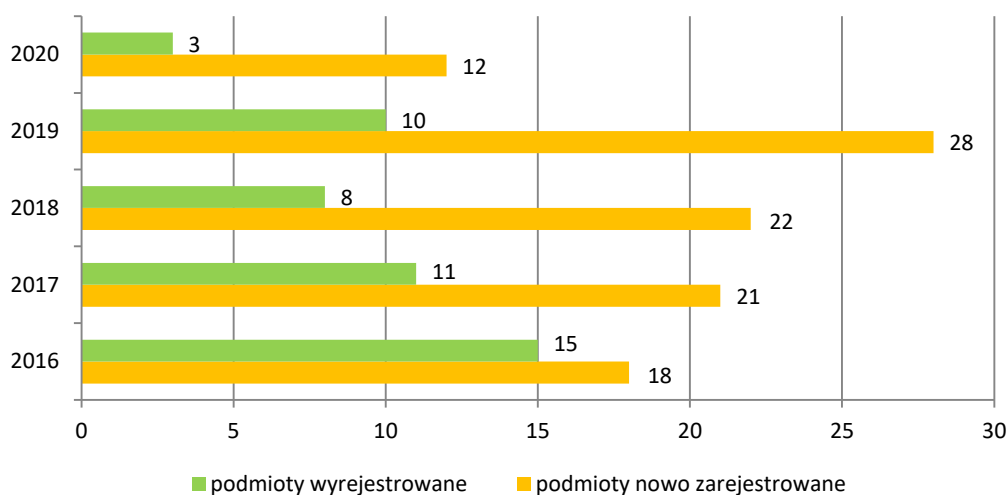
ogólnobudowlane, handel i naprawy pojazdów samochodowych, przetwórstwo owoców i warzyw. Ogółem w gminie zarejestrowanych jest w systemie REGON 245 podmiotów gospodarki narodowej (dane GUS). Rynek pracy na terenie gminy kształtowany jest głównie przez sektor prywatny - ponad 94% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych należy do sektora prywatnego, co świadczy o aktywności ekonomicznej mieszkańców gminy.

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wg rejestru REGON w gminie Sadkowice w latach 2016-2020 (www.stat.gov.pl)

W roku 2020 w rejestrze Regon w gminie Sadkowice nowo zarejestrowano 12 podmiotów gospodarczych (w tym 10 w sektorze prywatnym), natomiast wyrejestrowano 3 podmioty (wszystkie w sektorze prywatnym).

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej - nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w gminie Sadkowice w latach 2016-2020 (www.stat.gov.pl)

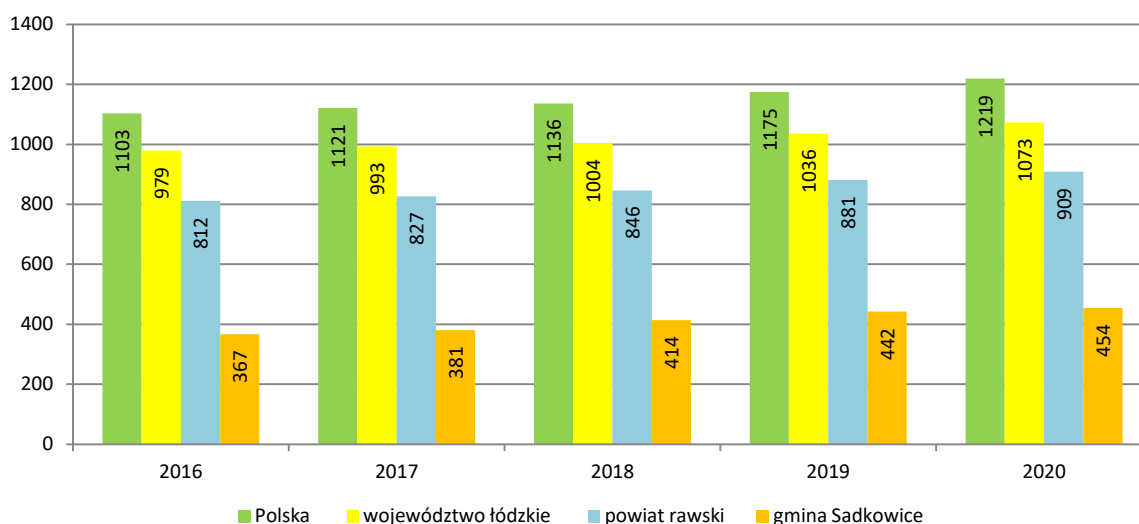

Sytuację gospodarczą na terenie gminy Sadkowice odzwierciedlają wskaźniki: liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności, wskaźnik jednostek nowo

zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności oraz wskaźnik liczby podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

W latach 2016-2020 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności ulegała wzrostowi. W 2020r. na 10 tys. ludności przypadały 454 podmioty gospodarcze tj. o 87 podmiotów więcej w porównaniu z rokiem 2016. Wartość wskaźnika zmienia się corocznie, nie są to jednak znaczące wahania, co potwierdza stabilność sytuacji gospodarczej pod względem liczby przedsiębiorstw. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w gminie Sadkowice jest niższy w porównaniu ze wskaźnikiem dla kraju, województwa łódzkiego oraz powiatu rawskiego.

Wykres 7. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2016-2020 – porównanie wskaźnika dla Polski, województwa łódzkiego, powiatu rawskiego i gminy Sadkowice (www.stat.gov.pl)

3.2. Rolnictwo

Gmina Sadkowice jest gminą typowo rolniczą. Uprawia się tu głównie owoce, gmina należy do tzw. „grójeckiego zagłębia owocowego”. Powierzchnia upraw drzew i krzewów owocowych zajmuje ponad 45% powierzchni użytków rolnych w gminie. Ponadto uprawiane są zboża i ziemniaki (około 40% użytkowanych gruntów).

Na terenie gminy zlokalizowane są obręby rolnicze, gdzie grunty orne zajmują ponad 80% ich powierzchni, należą do nich: Lewin, Przyłuski, Turobowice Kolonia, Rzymiec, Pilawy, Szwejki Wielkie, Gogolin i Celinów. Uprawia się przede wszystkim: żyto, mieszanki zbożowe, owies, pszenżyto i pszenicę oraz ziemniaki, ogórki i kapustę. Największe powierzchnie sadów występują we wschodnich i centralnych rejonach gminy, w sołectwach: Nowy Kaleń, Nowe Sadkowice, Broniew, Zaborze, Nowy Kłopczyń i Kłopczyń. W gminie Sadkowice uprawia się głównie jabłonie, wiśnie i grusze, a ponadto: śliwy, borówki, truskawki, porzeczki i czereśnie. Na bazie produkcji zbóż rozwija się hodowla trzody chlewnej i bydła.

Warunki glebowe do produkcji rolnej w gminie są zróżnicowane przestrzennie. Na większości obszaru gminy (poza dolinami rzecznyymi) wykształciły się gleby mineralne wytworzone z glin zwałowych lekkich i piasków słabo gliniastych i gliniastych. Dominującą klasą gleb

w centralnej części gminy są gleby brunatne właściwe i wyługowane o klasach III-IV. Gleby te stanowią kompleksy przydatności rolniczej: pszenney bardzo dobry i dobry oraz żytni bardzo dobry i dobry. Pozostałe tereny gminy posiadają gleby niższych klas z dominującym kompleksem żytnim słabym. Najlepsze klasy gruntów (III-IV) znajdują się w centrum oraz na wschodzie gminy w obrębach: Nowe Szwejki, Sadkowice, Lutobory, Nowe Lutobory, Kaleń, Nowy Kaleń, Broniew, Jajkowice i Lipna.

Jednym z objawów degradacji rolniczej gleb jest ich zakwaszenie. Przy dość intensywnym użytkowaniu rolniczym gleby na terenie gminy wykazują obecnie znaczny stopień zakwaszenia. Gleby użytkowane rolniczo w gminie są kwaśne lub bardzo kwaśne i wymagają wapnowania. Poza tym część gruntów na piaskach słabogliniastych jest przesuszonych, produkcja zależy tam od ilości opadów atmosferycznych. Mało urodzajne i przesuszone gleby lekkie nadają się w znacznej części pod zalesienia.

3.3. Rynek pracy i bezrobocie

Sadkowice są gminą wiejską o charakterze rolniczym (sadownictwo i warzywnictwo), gospodarka rolna pozostaje wiodącą dziedziną gospodarki gminy. Analiza rynku pracy i struktury zatrudnienia jest trudna, ponieważ brak jest danych określających liczbę osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Szacunkowo można przyjąć, że 80% ogółu ludności gminy jest związana z gospodarstwami rolnymi (jest to odsetek ludności pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym z użytkownikami indywidualnych gospodarstw rolnych i działek rolnych).

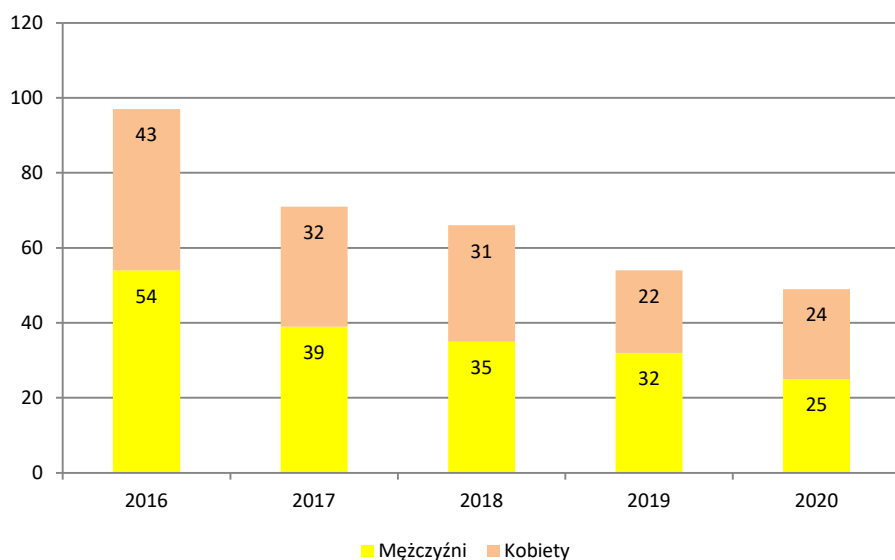
Poniższa analiza dotycząca rynku pracy gminy Sadkowice oparta została na danych statystycznych GUS, które nie odzwierciedlają w pełni informacji dotyczących zatrudnienia w gminie. Rynek pracy gminy Sadkowice cechuje się pozytywnym trendem wzrostu liczby osób pracujących w stosunku do ogółu mieszkańców. Według danych GUS, liczba osób pracujących zawodowo w gminie Sadkowice na przestrzeni lat 2016-2019 ulegała wzrostowi. W 2020r. wskaźnik osób pracujących na 1000 ludności wynosił 43, natomiast wskaźnik osób pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym wynosi 74. Jest to znacznie mniej w porównaniu do wskaźników dla powiatu rawskiego (odpowiednio 185 oraz 314,7), województwa łódzkiego (odpowiednio 252 oraz 432,3) oraz dla Polski (odpowiednio 252 oraz 424,3).

Pozytywnym trendem na rynku pracy jest niskie bezrobocie, które w latach 2016-2019 uległo spadkowi. Trend taki obserwuje się na terenie całego kraju. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Sadkowice wynosiła 49 w tym blisko 49% stanowiły kobiety. Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych, dominują osoby młode, co jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym. W 2020r. osoby długotrwale bezrobotne, tj. takie, których okres pozostawania bez pracy w ciągu ostatnich dwóch lat wyniósł co najmniej 12 miesięcy, stanowiły około 47% ogólnej liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych. Źródłem utrzymania się osób bezrobotnych na terenie gminy są prace sezonowe, dorywcze jak również pomoc społeczna i pomoc rodziny. Zabiegi te nie gwarantują stabilności finansowej rodzin, dlatego też częstym zjawiskiem jest emigracja zarobkowa.

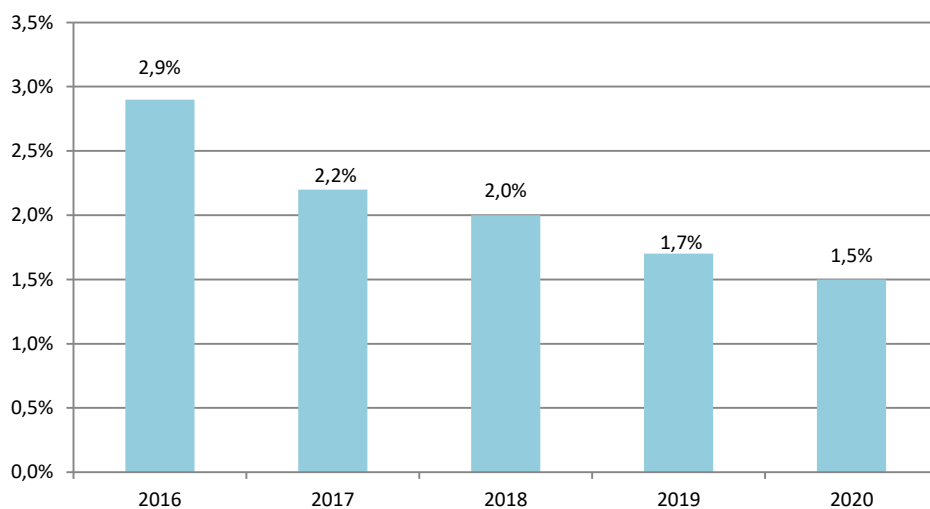
Tabela 23. Bezrobocie w gminie Sadkowiec w latach 2016-2020 (PUP w Rawie Mazowieckiej)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
OGÓŁEM	97	71	66	54	49
kobiety	43	32	31	22	24
z prawem do zasiłku	3	5	7	3	5
bez kwalifikacji zawodowych	42	26	23	13	15
bez doświadczenia zawodowego	39	31	22	25	20
do 30 roku życia	41	26	25	19	15
powyżej 50 roku życia	17	16	15	13	8
długotrwale bezrobotni	55	40	33	22	23
niepełnosprawni	1	7	11	4	3

Wykres 8. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z terenu gminy Sadkowiec w latach 2016-2020 w podziale na płeć (www.stat.gov.pl)

Wykres 9. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z terenu gminy Sadkowice w latach 2016-2020 (www.stat.gov.pl)

W wyniku wprowadzonego w marcu 2020 roku stanu zagrożenia epidemicznego a następnie stanu epidemii nastąpiło „zamrożenie” gospodarki a to z kolei miało wpływ na wszystkie wskaźniki rynku pracy. Wprowadzone restrykcje w pewnym stopniu przyczynią się do ograniczenia liczby miejsc pracy czy utrudnienia w przekraczaniu granic państwa, co będzie miało szczególne znaczenie dla osób pracujących poza granicami kraju.

PODSUMOWANIE

- Korzystna z punktu widzenia pracownika sytuacja na rynku pracy i niewielkie bezrobocie może ulec drastycznym zmianom, wynikającym z możliwego wygaszenia lub załamania gospodarki w efekcie pandemii koronawirusa;
- Szansą rozwoju gminy może być rolnictwo i przetwórstwo ekologiczne;

4. BUDŻET I POLITYKA INWESTYCYJNA GMINY

Czynnikami decydującymi o możliwościach rozwoju każdej jednostki terytorialnej są jej możliwości finansowe, które w znacznym stopniu warunkują to, jakie można na danym etapie stawiać cele oraz w jaki sposób te cele osiągać. Podstawowym elementem analizy sytuacji finansowej jest bilans dochodów i wydatków budżetowych. Gmina samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej gminy. Budżet gminy jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki.

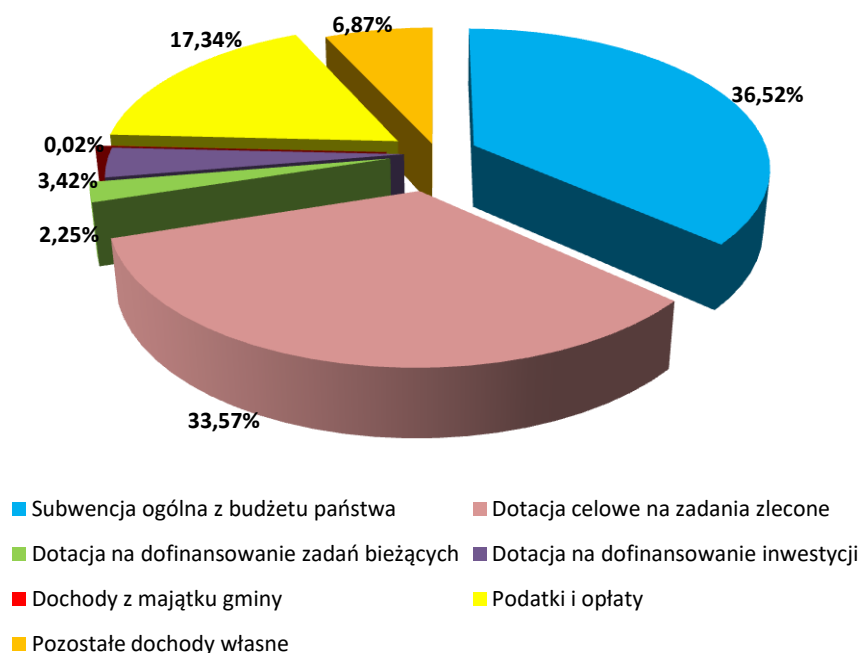
Tabela 24. Dochody budżetu gminy Sadkowice w latach 2016-2020 w zł (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Źródła dochodów	2016	2017	2018	2019	2020
Subwencja ogólna z budżetu	8.108.729,00	8.411.173,00	8.950.598,00	9.877.641,00	10.691.097,00
Dotacja celowe na zadania	7.235.396,56	8.829.739,64	8.723.574,90	9.031.920,34	9.826.787,98

zlecone					
Dotacja na dofinansowanie własnych zadań bieżących	580.844,07	556.984,80	596.858,50	559.087,43	658.173,11
Dotacja na dofinansowanie inwestycji	263.729,00	622.720,63	468.718,77	658.682,00	1.002.918,59
Dochody z majątku gminy	-	143.084,00	5.345,88	27.256,16	5.293,53
Podatki i opłaty	4.134.378,08	4.368.977,47	4.460.446,60	4.486.090,87	5.074.212,97
Pozostałe dochody własne	1.238.780,92	1.174.986,27	1.247.363,93	1.707.080,37	2.010.419,55
Ogółem	21.561.857,63	24.107.665,81	24.452.906,58	26.347.758,17	29.268.902,73

Podstawowym rodzajem dochodów budżetowych, które warunkują możliwości rozwojowe gminy, tak jak każdej innej jednostki terytorialnej są dochody własne, czyli środki uwarunkowane poziomem lokalnej aktywności. Wysokość dochodów własnych zależy przede wszystkim od poziomu zamożności społeczności lokalnej, która odprowadza podatek dochodowy od osób fizycznych oraz poziomu zainwestowania gminy, który wpływa na skalę dochodów z tytułu podatku CIT i podatku od nieruchomości.

Wykres 10. Realizacja dochodów budżetu gminy Sadkowice w 2020 roku według źródeł pozyskania

W roku 2020 gmina Sadkowice pozyskała dotacje na współfinansowanie zadań inwestycyjnych m.in. ze środków UE, z budżetu województwa na realizację zadań własnych majątkowych, z Funduszu Dróg Lokalnych, ze środków przeciwdziałania COVID-19 oraz z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Podatki i opłaty lokalne stanowią najistotniejsze źródło dochodów własnych gminy. W roku 2020 wpływy z tytułu podatków i opłat stanowiły 17,34% dochodów gminy.

Wydatki budżetu najogólniej podzielić można na wydatki bieżące oraz majątkowe (inwestycyjne).

Tabela 25. Wydatki budżetu gminy Sadkowice w latach 2016-2020 w zł (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Wydatki	2016	2017	2018	2019	2020
bieżące	20 300 260,48	22 131 478,38	22 482 471,91	24 353 311,73	26 20 836,62
majątkowe (inwestycyjne)	1.309.583,27	1.352.414,95	2.328.599,01	1.627.007,10	2.482.361,28
Ogółem	21 609 843,75	23 483 893,33	24 811 070,92	25 980 318,83	28 703 197,90
Udział % wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	6,06%	5,76%	9,38%	6,26%	8,65%

Poziom zrealizowanych wydatków majątkowych w 2020 roku stanowił 8,65% wykonanych wydatków ogółem. Są to wydatki poniesione głównie na: oświatę i wychowanie oraz edukację i opiekę wychowawczą (35,24% ogółu wykonanych wydatków), pomoc społeczną i rodzinę (34,69% ogółu wykonanych wydatków), administrację publiczną (9,35% ogółu wykonanych wydatków), rolnictwo i łowiectwo (6,35% ogółu wykonanych wydatków), transport i łączność (5,57% ogółu wykonanych wydatków) oraz gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (4,77% ogółu wykonanych wydatków).

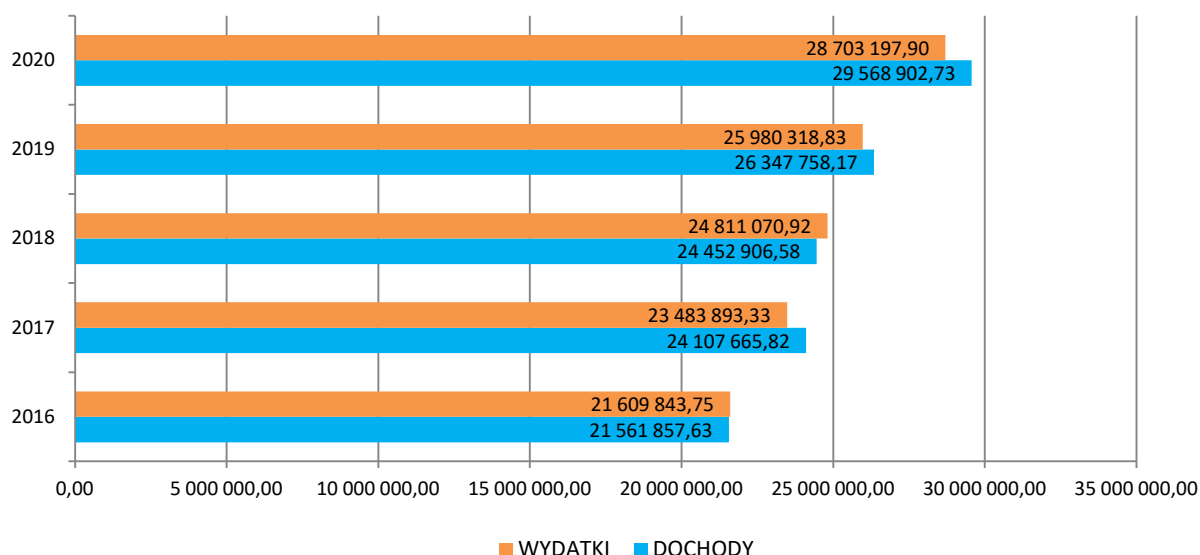
Tabela 26. Wydatki budżetu gminy Sadkowice wg działów (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Nazwa działu	2016	2017	2018	2019	2020
Rolnictwo i łowiectwo	842.016,75	776.131,38	715.682,82	910.513,45	1.823.746,21
Wytwarzanie i zaopatrzenie w energie elektryczną, gaz i wodę	233.340,72	250.769,44	255.459,29	286.275,64	260.920,70
Transport i łączność	627.880,12	1.265.035,81	2.094.784,65	1.578.598,68	1.599.910,49
Gospodarka	313.227,81	270.206,40	219.689,19	109.862,32	134.947,55

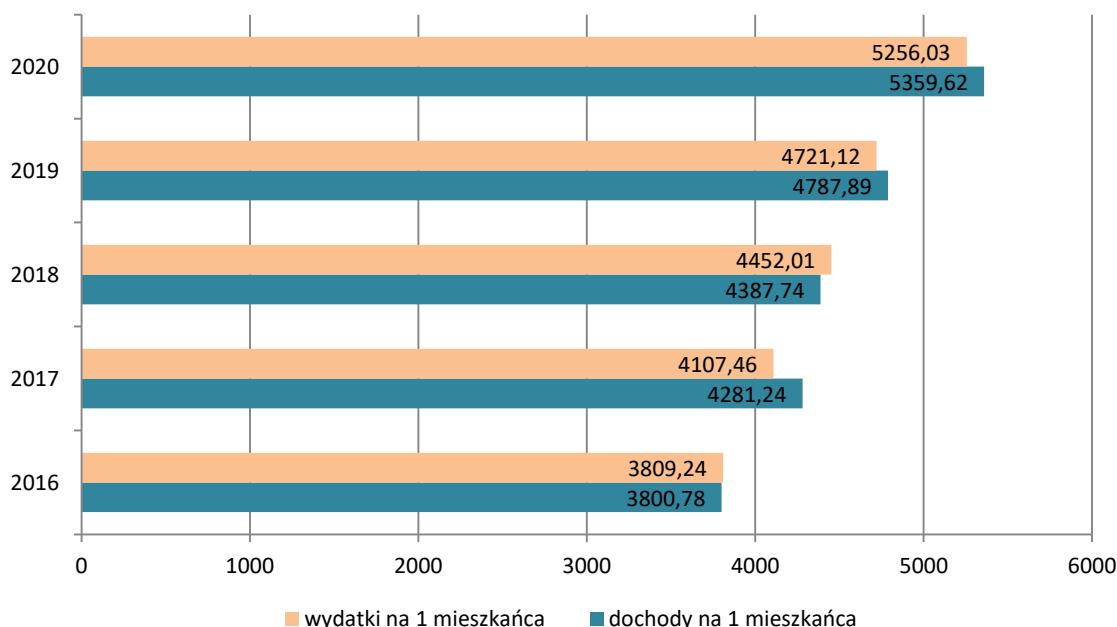
Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Sadkowice

mieszkaniowa					
Działalność usługowa	35.654,52	30.507,00	20.416,01	15.744,00	27.044,40
Informatyka	-	-	171.749,64	146.979,00	-
Administracja publiczna	2.154.221,68	2.232.785,85	2.330.090,79	2.418.289,55	2.683.977,27
Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	5.069,00	1,270,00	55.077,45	48.488,37	43.919,78
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	102.633,23	284.098,80	115.335,01	115.641,25	187.917,75
Obsługa długu publicznego	263.105,62	260.683,89	257.567,35	251.593,43	162.287,37
Oświata i wychowanie	8.450.180,82	7.916.830,04	8.230.906,37	9.111.038,91,	9.960.214,79
Ochrona zdrowia	64.948,79	55.022,67	62.258,99	65.433,22	66.591,18
Pomoc społeczna	7.340.509,24	912.320,61	956.197,33	1.019.008,37	1.018.404,51
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1.500,00	1.500,00	1.500,00	1.500,00	1.500,00
Edukacyjna opieka wychowawcza	129.676,05	124.732,97	95.599,69	137.478,90	154.914,88
Rodzina	-	8.044.656,50	7.951.016,39	8.160.575,79	8.961.518,52
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	751.039,02	800.613,35	844.857,38	1.132.082,43	1.369.236,00
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	189.712,05	167.196,51	330.278,44	388.359,31	146.715,79
Kultura fizyczna i sport	105.128,33	89.532,11	102.604,13	82.855,21	99.430,71
RAZEM	21.609.843,75	23.483.893,33	24.811.070,92	25.980.318,83	28.703.197,90

Wykres 11. Dochody i wydatki budżetu gminy Sadkowice w latach 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Wykres 12. Dochody i wydatki gminy Sadkowice w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Projekty inwestycyjne na terenie gminy finansowane są ze środków własnych oraz zewnętrznych. Dodatkowe źródła finansowania inwestycji gminnych stanowią głównie: dofinansowania ze środków unijnych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, dofinansowania i dotacje z Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Urzędu Marszałkowskiego w Łódzki, dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Ministerstwa Sportu, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Edukacji Narodowej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,

Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych i innych oraz preferencyjne kredyty i pożyczki z banków komercyjnych.

Tabela 27. Zadania inwestycyjne realizowane przez gminę Sadkowice w latach 2016-2021 (Urząd Gminy w Sadkowicach)

Rok	Zadanie	Wydatkowane środki [zł]
2016	Budowa i przebudowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Nowe Sadkowice, Trębaczew, Lubania, Kłopczyń, Nowy Kłopczyń, Zaborze	115 620,00
	Remont drogi powiatowej Sadkowice-Kaleń (dotcja dla powiatu rawskiego)	188 875,00
	Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Studzianki na działkach nr 23, 46, 197	243 988,34
	Przebudowa dróg wewnętrznych w miejscowościach na terenie gminy	49 600,00
	Przebudowa drogi w Nowym Kłopczyń na działce nr 532	5 500,00
	Budowa chodnika w miejscowości Trębaczew na działkach nr 371, 147/1	2 460,00
	Zakup samochodu ratownictwa wodnego dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Rawie Mazowieckiej – środki na rzecz Wojewódzkiego Funduszu Wsparcia PSP	15 000,00
	Zakup sprzętu dla jednostki OSP Sadkowice służącego ochronie życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem	9 500,00
	Temomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Lubani	659 621,92
	Budowa placu zabaw dla dzieci przy Zespole Szkół w Lubani	15 728,01
2017	Zakup zbiorników do stacji wodociągowej w Kaleniu	27 613,50
	Remont drogi powiatowej Sadkowice-Kaleń (dotcja dla powiatu rawskiego)	99 999,77
	Przebudowa drogi w Nowym Kłopczyń na działce nr 532	811 550,75
	Przebudowa dróg wewnętrznych w miejscowościach na terenie gminy	66 797,82
	Przebudowa drogi w miejscowości Szwejki Wielkie	55 465,62
	Przebudowa chodnika w miejscowości Trębaczew na działkach nr 371, 147/1	82 251,58
	Utwardzenie terenu w miejscowości Nowy Kłopczyń na działce nr 532	11 366,23
	Dotacja dla Komendy Powiatowej Policji na zakup radiowozu	4 235,68
	Zakup samochodu strażackiego dla OSP Sadkowice	174 433,00
	Zakup sprzętu dla jednostki OSP Sadkowice służącego ochronie życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem	10 701,00
2018	Przebudowa drogi gminnej nr 113014E Paprotnia-Celinów	393 984,22

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Sadkowice

	Przebudowa drogi gminnej nr 11014E Nowe Szwejki-Rzymiec	314 522,44
	Przebudowa drogi gminnej nr 113206E Lutobory-gr. woj. mazowieckiego-Godzimierz	79 999,20
	Przebudowa drogi gminnej nr 113202E Sadkowice-Gogolin	36 466,82
	Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Jajkowice	536 897,51
	Przebudowa dróg wewnętrznych w miejscowościach na terenie gminy	292 973,58
	Przebudowa drogi w miejscowości Trębaczew	197 969,56
	Zakup ciągnika z osprzętem	91 500,00
	Wdrażanie zintegrowanych technologii informacyjno-komunikacyjnych w gminach powiatu rawskiego	171 749,64
	Zakup urządzeń do przeprowadzania głosowań przez Radę Gminy Sadkowice	27 500,00
	Dofinansowanie do zakupu radiowozu w ramach akcji „Sponsoring 2019”	4 235,68
	Termomodernizacja Gminnego Punktu Profilaktycznego w Sadkowicach	22 000,00
	Remont i docieplenie budynku OSP w Olszowej Woli w celu utworzenia świetlicy środowiskowej	158 670,00
2019	Budowa i przebudowa sieci wodociągowej w miejscowościach: Nowe Sadkowice, Trębaczew, Lubania, Kłopczyń, Nowy Kłopczyń, Zaborze	44 280,00
	Wymiana dachu na budynku w miejscowości Skarbkowa	23 739,00
	Przebudowa drogi powiatowej nr 4122E Biała Rawska-gr. woj. (Rosocha)	200 000,00
	Przebudowa drogi gminnej nr 113014E Nowe Szwejki-Rzymiec	594 597,24
	Przebudowa drogi gminnej nr 113014E Nowe Szwejki-Rzymiec ETAP II	2 460,00
	Przebudowa drogi gminnej nr 113204 ETAP I	7 503,00
	Przebudowa drogi Lubania-Bujały (fundusz sołecki)	40 905,66
	Przebudowa drogi w miejscowości Nowy Kłopczyń	2 829,00
	Przebudowa drogi w miejscowości Lubania	127 460,06
	Zakup rębaka	12 992,32
	Dofinansowanie do zakupu radiowozu w ramach akcji „Sponsoring 2019”	4 845,00
	Dofinansowanie do zakupu samochodu operacyjnego z napędem terenowym dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Rawie Mazowieckiej	10 000,00
	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Sadkowicach	255 629,63
	Dotacja celowa – pmoc finansowa dla powiatu rawskiego z przeznaczeniem na zakup sprzętu dla SP ZOZ Szpital św. Rocha w Rawie Mazowieckiej	10 000,00
	Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach JST – Zespół Szkół w	149 850,00

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Sadkowice

	Sadkowicach poprzez budowę instalacji fotowoltaicznej	
	Remont i docieplenia budynku OSP w Olszowej Woli w celu utworzenia świetlicy środowiskowej	139 916,19
2020	Budowa sieci wodociągowych w gminie Sadkowice	996 300,00
	Wykonanie elektrycznej instalacji grzewczej w budynku świetlicy wiejskiej w miejscowości Nowy Kłopotczyn	12 000,00
	Demontaż istniejących kotłów centralnego ogrzewania oraz zakup i montaż nowych kotłów wraz z osprzętem w budynku Zespołu Szkół w Sadkowicach	154 365,00
	Przebudowa drogi powiatowej nr 4123E Cielądz-Józefów na odcinku Sadkowice-Celinów – dotacja dla Powiatu Rawskiego	150 000,00
	Przebudowa drogi gminnej nr 113014E Nowe Szwejki-Rzymiec ETAP II	199 135,29
	Przebudowa drogi gminnej nr 113104E Kaleń-Paprotnia ETAP I	375 002,04
	Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Zaborze	107 625,00
	Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Rudka	145 878,00
	Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Władysławów	143 280,00
	Wykonanie zbiornika na wodę w miejscowości Skarbkowa	18 960,00
	Zakup kontenera i posadowienie go na działce komunalnej w Trębaczewie	19 434,00
	Zakup i montaż klimatyzatorów w pomieszczeniach biurowych Urzędu Gminy	45 079,50
	Dofinansowanie do zakupu radiowozu dla Kmendy Powiatowej w Rawie Mazowieckiej w ramach akcji „Sponsoring 2020”	5 000,00
	Utwardzenie terenu przy budynku OSP w Olszowej Woli	18 794,96
	Zakup i wymiana kotła c.o. dla Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Trębaczewie	18 999,99
	Rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Sadkowice	64 275,00
	Modernizacja boisk sportowych w miejscowości Sadkowice i Lubania	53 292,00
2021	Przebudowa drogi Lubania-Skarbkowa	639 112,32
	Przebudowa drogi w miejscowości Nowe Szwejki	30 750,00
	Przebudowa drogi w miejscowości Skarbkowa	30 750,00
	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół w Sadkowicach	252 208,29

Działania gminy w ramach kilkuletniej perspektywy finansowej obejmują przede wszystkim przedsięwzięcia infrastrukturalne w gospodarce wodno-kanalizacyjnej, inwestycje infrastruktury drogowej oraz projekty związane z montażem instalacji fotowoltaicznych, termomodernizacją budynków i wymianą źródeł ciepła. Nowe inwestycje publiczne to element sprzyjający nie tylko podnoszeniu jakości życia mieszkańców, ale także poprawiający uwarunkowania dla rozwoju przedsiębiorczości czy budujący przyjazny wizerunek obszaru

dla każdego z jego użytkowników. Na te działania składa się zwykle budowa lub modernizacja istniejącej infrastruktury. Poczynione inwestycje to zwykle główny czynnik przyciągający zewnętrznych inwestorów, koło zamachowe dla miejscowego rynku budowlanego, ale także element polityki społecznej i środowiskowej: pozwala niwelować bezrobocie, zwiększać komfort życia (parkingi, chodniki), a także wpływać na poprawę stanu środowiska.

Spis tabel, wykresów i rysunków

SPIS TABEL

Tabela 1. Jednostki administracyjne wchodzące w skład gminy (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	7
Tabela 2. Wykaz dróg powiatowych (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	8
Tabela 3. Wykaz dróg gminnych (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	9
Tabela 4. Zestawienie użytkowania gruntów na terenie gminy Sadkowice (GUS, Bank Danych Lokalnych).....	13
Tabela 5. Zestawienie uchwał w sprawie zatwierdzenia studium uwarunkowań... oraz miejscowych planów ustalających przeznaczenie, warunki zabudowy i zagospodarowania terenów, obowiązujących na terenie gminy.....	14
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe gminy Sadkowice (GUS, www.stat.gov.pl).....	20
Tabela 7. Charakterystyka stacji uzdatniania wody zlokalizowanych na terenie gminy Sadkowice.....	21
Tabela 8. Długość sieci i liczba gospodarstw domowych przyłączonych do sieci w gminie Sadkowice na przestrzeni 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	22
Tabela 9. Ilość odpadów zebranych z terenu gminy Sadkowice w latach 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	23
Tabela 10. Rodzaj paliwa wykorzystywanego na cele grzewcze w budynkach użyteczności publicznej (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	24
Tabela 11. Wykaz wydanych decyzji o warunkach zabudowy dla elektrowni fotowoltaicznych (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	24
Tabela 12. Demografia w gminie Sadkowice w latach 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	26
Tabela 13. Porównanie wybranych wskaźników demograficznych gminy Sadkowice do wskaźników demograficznych powiatu rawskiego i województwa łódzkiego w roku 2020 (GUS, 2020)....	27
Tabela 14. Liczba ludności w poszczególnych sołectwach na koniec 2020 (Raport o stanie gminy za 2020 rok).....	27
Tabela 15. Środki finansowe przeznaczone na pomoc społeczną w latach 2016-2020 według źródeł pochodzenia (GOPS w Sadkowicach).....	30
Tabela 16. Liczba rodzin/ osób w rodzinach korzystających z pomocy GOPS (GOPS w Sadkowicach). 31	
Tabela 17. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy GOPS w Sadkowicach w latach 2016-2020 (GOPS w Sadkowicach).....	31
Tabela 18. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS według powodu jej przyznania w latach 2016-2020 (GOPS w Sadkowicach).....	32
Tabela 19. Udzielone zasiłki stałe, celowe i usługi opiekuńcze realizowane przez GOPS w Sadkowicach w latach 2016-2020 (GOPS w Sadkowicach).....	33
Tabela 21. Wyposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w gminie (stan na koniec 2020 roku).....	35
Tabela 22. Informacje o placówkach oświatowych na terenie gminy Sadkowice – rok szkolny 2021/2022 (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	36
Tabela 24. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego z terenu gminy Sadkowice (WUOZ w Łodzi, www.wuoz-lodz.pl).....	40
Tabela 25. Bezrobocie w gminie Sadkowice w latach 2016-2020 (PUP w Rawie Mazowieckiej).....	48
Tabela 26. Dochody budżetu gminy Sadkowice w latach 2016-2020 w zł (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	49
Tabela 27. Wydatki budżetu gminy Sadkowice w latach 2016-2020 w zł (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	51
Tabela 28. Wydatki budżetu gminy Sadkowice wg działów (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	51
Tabela 30. Zadania inwestycyjne realizowane przez gminę Sadkowice w latach 2016-2021 (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	54

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura ogólna powierzchni gminy Sadkowice.....	13
---	----

Wykres 2. Porównanie liczby gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy Sadkowice w latach 2016-2020.....	22
Wykres 3. Liczba ludności gminy Sadkowice w latach 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach)	26
Wykres 4. Struktura ludności gminy według ekonomicznych grup wieku (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	29
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wg rejestru REGON w gminie Sadkowice w latach 2016-2020 (www.stat.gov.pl).....	45
Wykres 7. Podmioty gospodarki narodowej - nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w gminie Sadkowice w latach 2016-2020 (www.stat.gov.pl)	45
Wykres 8. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2016-2020 – porównanie wskaźnika dla Polski, województwa łódzkiego, powiatu rawskiego i gminy Sadkowice (www.stat.gov.pl)	46
Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z terenu gminy Sadkowice w latach 2016-2020 w podziale na płeć (www.stat.gov.pl)	48
Wykres 11. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z terenu gminy Sadkowice w latach 2016-2020 (www.stat.gov.pl).....	49
Wykres 12. Realizacja dochodów budżetu gminy Sadkowice w 2020 roku według źródeł pozyskania	50
Wykres 13. Dochody i wydatki budżetu gminy Sadkowice w latach 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach).....	53
Wykres 14. Dochody i wydatki gminy Sadkowice w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2016-2020 (Urząd Gminy w Sadkowicach)	53

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Obszar diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy (opracowanie własne).....	5
Rysunek 2. Gmina Sadkowice na tle województwa i powiatu (www.gminy.pl)	6
Rysunek 3. Mapa gminy Sadkowice (geoportal360.pl)	7
Rysunek 4. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice (Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Sadkowice).....	11
Rysunek 5. Rozmieszczenie form ochrony przyrody na terenie gminy Sadkowice (www.sadkowice.e-mapa.net)	18
Rysunek 6. Zabytki zlokalizowane na terenie gminy Sadkowice (fotografie www.kultura.lodz.pl).....	42